

ABONAMENTUL:

un an . . . 28— Cor.

jumătate an 14—

3 luni . . . 7—

pe lună . . . 2-40 ;

Pentru România și

străinătate:

un an . . . 40— franci

Telefon

întru oraș și interurban

Nr. 750.

ROMÂNUL

 REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERȚIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

State naționale.

Arad, 31 Octomvrie.

Războiul actual, început de cele patru state aliate împotriva Turciei, deși regele Ferdinand al Bulgariei l'a numit o „cruciadă” creștinilor în contra semilunei, este de fapt o mare lovitură dată unui stat poliglot care se întindea pe ruinele altor state mai mici, este un război dus în numele ideii naționale creatoare de state naționale.

În istorie sunt anumite epoci stăpânite de o mare idee conducătoare după care se încep statele și neamurile. Când această idee s'a realizat pe deplin, ea este părăsită pentru a face loc alteia mai corespunzătoare vremii omenirii. Evul mediu întreg a fost stăpânit de ideea religioasă în numele căreia s'au jăcut cruciadele și uriașele emigrări de popoare spre răsărit pentru eliberarea sfântului mormânt al Mântuitorului. Și o parte din evul nou a stat în semnul religiei și al luptelor sângeroase între reformatori și între catolici. Revoluția franceză pune capăt acestor lupte prin proclamarea drepturilor omului și a toleranței religioase.

După căderea lui Napoleon, a marelui zducător de popoare și de libertăți, se ivește ideea națională, ca idee conducătoare, care mai târziu a dat naștere atâtor state naționale ridicate pe ruinele marelui imperiu napoleonian. În fruntea tuturor a fost Prusia care prin anul 70 a închiegat marea Germanie de azi; ei i-a urmat Piemontul în jurul căruia s'a format Italia. Măsurile draconice ale absolutismului și paza neadormită a „sfintei A-

lianțe”, jandarmul Europei, n'au putut împiedeca formarea de state naționale în întreaga Europa. Duhul cel nou, duhul ideii naționale a cucerit cu repeziune toată omenirea. Întreg secolul al 19-lea poartă mai ales pecetea națională care a dat naștere statelor naționale. În apus, în nord chiar, în sudul și ostul Europei au răsărit ca din pământ state noi: Olanda, Germania, Italia, Grecia, România, Serbia și Bulgaria, iar în secolul prezent Suedia și Norvegia. Toate aceste state s'au format pe ruinele altor state mai mari, poliglote.

Aproape toate războaiele europene din secolul al 19-lea au fost purtate chiar pentru închiegarea statelor naționale, iar diplomația europeană, care de obicei se ține de șablonuri învechite, neținând seama de aspirațiile popoarelor a fost totdeauna surprinsă de mersul, de altfel normal, al istoriei, cum a fost și cazul cu alianța balcanică. Cele patru state aliate care luptă azi unăr la unăr împotriva Turciei sunt patru noi Piemonturi în jurul cărora se vor strânge cu vremea conaționalii lor împrăștiati sub alte stăpâniri. Turcia europeană, fiind unul din puținele anahronisme între statele europene care se compun din felurite popoare, a ajuns pe punctul de a fi desființată cum au mai fost desființate și atâtea alte state mari care n'au respectat principiul naționalității: imperiul lui Alexandru cel Mare, al Romanilor, al lui Napoleon etc. Acesta este mersul inexorabil al istoriei care premește fața lumii în sensul ideii naționale.

Procesul acesta al formării statelor naționale nu s'a terminat încă și nu se va termina până ce nu se vor fi realizat definitiv aspirațiile naționale ale tuturor popoarelor din

Europa. Statele poliglote se opun cu toată puterea principiului național, apărându-și integritatea lor teritorială prin înarmări continue. Numai frica de aspirațiile Francezilor asupra Alsaciei și Lorenei o îndeamnă pe Germania să jertfească în fiecare an milioane pentru armată și flotă. Înarmările continue ale statelor mari se reduc în prima linie la frica aceasta de puterea sentimentului național, și această frică o întâlnim la diplomații monarhiei noastre cari se tem de Italia și de alți vecini, o întâlnim în Rusia, în Turcia, în Anglia și în alte părți. Fantoma naționalismului îi îngrozește pe toți deținătorii de popoare straine și de aici vin înarmările lor, vin dările enorme asupra populației, vin războaiele și toate consecvențele lor fatale.

Turcia, asuprită de veacuri a o mulțime de popoare, merge spre descompunere și aceasta va fi soarta tuturor statelor cari nu respecta ideea națională. Cu Turcia va dispărea din lume încă un stat care nu corespunde ideilor de libertate ale timpului modern. Mijlocul s'a probat: cei mici și cu interese comune sar asupra celor mari, iar mijlocul acesta, data fiind rivalitatea între cei mari, se poate repeta și de acum înainte; ceea ce o îngrijorează și pe monarhia noastră care vede o amenințare în creșterea Serbiei.

Un lucru trebuie însă notat în special: numai acele popoare au dreptul la sprijinul, la simpatia deplină și la stima omenirii cari au dat dovezi că ele înseși știu respecta libertățile și aspirațiile altor popoare. Lucrul acesta însă nu-l putem spune despre Bulgari, despre Sârbi și despre Greci, cari în statele lor n'au acordat conaționalilor noștri drepturi naționale, ba ce-i mai mult i-au asuprit la ori

Marcel Prévost.

In glumă.

Trad. Adrian Corbul.

Amișoara Cecilia Contard către domnul Louis de Listrac.

Mă intimidază așa de mult, Louis al meu, imi este așa frică de un anumit rîs al tău față de cele ce tu numești „proștiile sentimentale”, încât mă simt foarte încurcată, foarte răpăcită luând condeiul pentru a-ți comunica unele de mai jos -- căci nu sunt decât o biată prostiță, foarte duioasă, foarte banală, atât de asemănătoare celorlalte femei... Când vreau să scriu ori să scriu ceva, nu mă pot servi decât de expresiunile obișnuite, și cele ce simt, sunt asemenea lucruri obișnuite, așa cum te simți tu, când iurea, toți aceia cari iubesc, imi pare... Cum să fac dar față de tine care iei toate în glumă -- după propria ta expresiune?... Așa, am voit să încep această scrisoare cu o frază pe care am auzit-o, pe care am citit-o de atâtea ori, și de care se servesc toate bietele prostițe în acest caz: „Amicul meu, când vei ceti aceste rânduri, eu voi fi încetat de a mai trăi...” Am gândit însă că ea te va face să râzi înediar, că o vei găsi patetică, melodramatică, roman-foleton -- toate aceste expresiuni sunt ale tale, și le cunosc bine, vai! De aceea, nu îndrăznesc: nu știu cum să încep... Și cu toate acestea

aș fi spus adevărul, iubitul meu, și Cecilia ta va fi moartă, moartă când vei ceti aceste rânduri...

Nu ride dar, de data asta, te implor, Louis al meu scumpul!... Căci nu e plăcut să mor la vrîsta mea, în plină sănătate, numai fiindcă vreau să mor, fiindcă mă simt prea nefericită! Aceasta merită ca amicului meu iubit să-i fie puțin milă de mine; sau dacă mîhnirea lui nu va fi așa de mare, dacă nu o va plînge pe cea care se duce, s'o ia cel puțin în serios, să nu ridă, să nu „glumească”!... Nu-ți cer decât atîta, iubitul meu; lasă-mă, de data asta, să-ți spun toate proștiile amoroase, patetice, sentimentale, pe cari le am în inima mea... Și să nu rîzi... plietiseala aceasta din parte-mi va fi cea de pe urmă; nu-i așa că vei acorda acest lucru, miciei tale prietene?

Căci, vezi tu, Louis, nici odată nu ți-ai dat seama de iubirea, de nebulia de iubire pe care o am pentru tine... Când m'ai luat, nu eram o simplă inocentă, fără îndoială că nu; o fată nu poate fi inocentă la Paris, când a atins vrîsta de douăzeci de ani, și când a fost crescută de niște părinți sârmani, ca ai mei... Dar nici odată n'am apărînut nimănui, ți-o jur pe bunul Dumnezeu, care mă va judeca în curând; eram curată, curată, iubitul meu adorat, și trupul ca și inima mea erau feciorelnice când ți le-am oferit... Dar tu nici nu ți-ai dat seama de asta; ți-ai bătut

ioe de rezistența mea cu vorbe așa de crude și cu „glume” așa de aseușite, încât n'as fi îndrăznit să-ți spun, după aceea: „Știi tu, Louis, ai fost cel dintâi!...” Ah! Doamne! cât ai fi ris! De câte ori mi-ai fi repetat: „că cumști tu așa ceva! că ți-au mai spus-o și altele; că ai dori ceva mai nostim de zis!” Ei te adoram; am voit să fiu a ta, și afară de aceasta, nimic nu mă interesa... Ai dus lucrurile așa cum ți-a plăcut... De sigur, aș fi dorit și eu să fiu luată cu cuvinte mai duioase, cu mîngăieri mai blînde, într'un colțisor discret, la țară bunăoară; o căsuță mică, locuită numai de noi, cu mulți copaci de jur împrejur; am fi fost ca niște însurăței, măcar opt zile, două zile, atîta cât ai fi voit... Dar când m'am riscat să-ți spun această dorință a mea, m'ai întrebat cu un rîs care m'a înspăimîntat (nu eram încă obișnuită cu el), „dacă nu dorese poate și o colibă, și dacă nu voiam înca și ca tu să te îmbraci în păstor...” Atunci, am stat liniștită, mă înțelege... M'am dat ție într'un cabinet de restaurant, unde, atîtea femei se vînd în fiecare seară pentru bani. Oh!... Dacă nu te-aș fi adorat totuși, ce grozavă amintire ar fi pentru mine noaptea aceea petrecută la Café Anglais!...

...Dar o binecuvîntez, așea noapte îngrozitoare, căci ea mi-a permis să-ți dau o mică bucurie și ea m'a făcut să simt, cel puțin de data aceea, că eram cu ardoare iubită de tine! Iubită? Să mai scriu cuvîntul acesta care are darul să te enerveze, când el nu te face să rîzi cu hohote?

ce ocazie. Iată de ce neamul românesc și cu dânsul regatul român nu urmărește cu simpatie succesele acestor aliați cari, luptând pentru desrobirea fraților lor, nu încetează de a-i robi pe ai noștri. Le vom ura din toată inima acestor aliați amintiți mai sus învingere deplină numai în cazul când și frații noștri din Bulgaria, din Serbia și din Grecia se vor bucura de libertăți politice și culturale în cadrele ideii naționale românești.

Sedința de ieri după amiazi a camerei ungare. După amiazi la orele 4 deputații din partidul muncii, vre-o 120 la număr s'au întrunit din nou la ședință, neconturbați de astădată de prezența nici unui deputat din opoziție, cari au hotărât să nu ia parte la ședința de după amiazi și nu vor veni decât mâine la cameră. Dintre miniștri sunt prezenți numai doi: Beöthy și Székely. Vorbește deputatul Kammerer, înaintând camerei un proiect în care cere să se aleagă o comisiune de 21 spre a revizui și a înăspri regulamentul intern al camerei, fiindcă acesta, în forma lui de astăzi, nu mai corespunde menirii. Camera primește propunerea lui Kammerer și decide ca dezbateră să urmeze în ședința convocată pe astăzi.

Sedința camerei magnaților. Ieri după amiazi la orele 4 a ținut ședință și camera magnaților. Scaunul președințial îl ocupă vicepreședintele demisionat al camerei magnaților, contele Al. Széchényi. Anunță că a sosit la președintele camerei magnaților un autograf regesc, prin care M. Sa numește ca președinte pe baronul Samuil Jósika și ca noui vicepreședinți pe Vavrik Béla și Széchényi Bertalan. Contele Al. Széchényi predă apoi președinția vicepreședintelui Vavrik. Se dă cetire autografului regesc despre convocarea delegațiilor și ședința se închide la orele 4 și jumătate.

Dictatura militară. Comisarul regesc Cuvaj a sosit acasă abia ieri înainte de amiazi din călătoria ce o făcuse la Viena, unde a mișcat toate pietrele pentru a hotărî cercurile din Viena să abandoneze ideea guvernului militar. Toate ziarele din Agram se ocupă de rezultatul călătoriei lui Cuvaj la Viena. Cele unioniste declară în formă hotărâtă că ideea dictaturei a fost abandonată așa că toate rămân acum în starea lor de mai înainte.

O conferință în legătură cu convocarea delegațiilor. După ședința de ieri a camerei ungare, o conferință de un sfert de oră a avut loc între prim-ministrul Lukács, contele Tisza și baronul Samuil Jósika, noul președinte al camerei magnaților. S'au discutat chestiuni privitoare la delegațiile ce se vor întruni în Budapesta.

Din comisiunile camerei. Comisiunea bugetară a camerei ungare a ținut ieri la orele 11 înainte de amiazi o ședință sub președinția lui Lukács. Comisiunea a hotărât să ia întâi în dezbateră socotelile din anul 1907 și a ales ca raportor al acestei chestiuni pe deputatul Al. Nagy, căruia i-s'a incredințat totodată și referada portofoliului de comerț. În ședința de ieri au mai fost aleși următorii referenți: Em. Hantos pentru portofoliul de finanțe, A. Erdély pentru cel de honvezi, G. Hoványi — interne, Sig. Várady — justiție, L. Bay — agricultură, A. Rónay — culte și instrucțiune publică și Iuliu Gueth pentru chestiunile de natură secundară.

Lukács despre zădărnicierea tratatelor cu opoziția. Afară de Andrassy și Tisza, cari ambii au desvoltat pe larg, fiecare din punctul său de vedere, situația critică internă, a mai vorbit în această chestiune în ședința primă de ieri a camerei ungare și prim-ministrul Lukács, schițând pe scurt momentele mai însemnate în încercările de a restabili viața normală în stat.

— Andrassy, a spus Lukács, prezintă lucrurile într'o formă cu totul falsă. Așa vorbește ca și când obstrucția n'ar fi fost decât o ficțiune a noastră, a șefilor guvernamentali. Și apoi nu noi am dat ultimul opoziției ci ea nouă. În tratatele ce le-am condus, am fost călăuzit de cele mai pacifice intențiuni, opoziția însă n'a voit să primească nici ca bază a discuției primul meu proiect în chestiunea reformei electorale. Când i-am propus a doua oră condițiunile de pace accentuând că, în vederea complicațiilor externe, nu ne putem schimba atitudinea în chestiunile militare, opoziția nici nu ne-a învrednicit de răspuns. Guvernul și majoritatea își vor face și în viitor datoria, așa cum îi-o cere interesul țării.

Gardă parlamentară. Dintr'o declarație făcută aseară de prim-ministrul Lukács aflăm că în scurt se va organiza o gardă parlamentară compusă din 50 de membri. Cheltuielile, 150 mii de coroane anual, vor fi luate chiar în

bugetul anului viitor. Proiectul despre zarea gardei parlamentare va fi prezentat în timpul cel mai apropiat camerei ungare.

Societatea pentru fond de român

și va ținea

Adunarea sa generală

în Brașov în zilele de 4 (17) și 5 (18) Noembrie, 1912, în sala cea mare gimnastică.

Invităm la această adunare generală toți membrii fondatori, pe viață, și pe ajutorii ai Societății, precum și pe viitorii și sprijinatorii culturii române.

Brașov, în 12 (23) Octombrie 1912.

Virgil Onițiu m. p.,
vicepresident.

Iosif Bocu
secretar

PROGRAM:

1. Ședința primă: *Duminecă*, în 4 (17) Noembrie 1912:

1. Deschiderea adunării generale, la ora 8 a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru ședința următoare.
3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea anterioară din urmă, precum și a raportului de casă.
4. Alegerea unei comisiuni, pentru redactarea raportului general al comitetului.
5. Alegerea unei comisiuni, pentru redactarea raportelor de casă și a socotelilor.
6. Alegerea unei comisiuni, care va prezenta la ședința următoare, în conformența cu §-ul 5 din statutele societății, viața societății și membrii noi — fondatori, pe viață, și pe ajutorii.
7. Cetirea conferențelor corespunzătoare scopului societății, anunțate prezidențial în prealabil de adunare.
8. Închiderea ședinței.

2. Ședința a doua: *Luni* în 5 (18) Noembrie 1912:

1. Deschiderea ședinței la orele 10 a. m.
2. Raportul comisiunii pentru viața societății și membrii noi.

Imi venea neîncetat pe buze în primele timpuri ale legăturii noastre, dar mai desobșnuit curând-curând să nu-l mai rostesc... Ori de câte ori îți cuprindeam, în vre-un avânt de duioșie, gâtul cu brațele, ori de câte ori îți strigam: „Cât te iubesc, adoratul meu!” tu primeai bițele mele mărturisiri — inutile, e adevărat, dar așa de sincere — cu exclamațiuni de „glume” familiare. Imi răspundeai: „Să cânte muzica!” ori: „Cântă-ți mica ta romanță, amorul meu!”, ori încă: „Dar eu! Dragostea mea e un curat delir!” Nu știi dacă vorbele tale erau nostime, dacă ar fi făcut pe alte femei să ridă cu poftă: pe mine însă mă străpungeau ca o lamă rece de cuțit... Și cu toate astea, nu ești rău, Louiset. De ce mă făceai să sufăr așa de mult? Poate fiindcă nu vedeai ce se petrece în inima mea?

Nu vedeai ce se petrece într'înșă, sau mai bine zis, nici nu te sinchiseai să ști acest lucru. Erai convins că mă faci foarte fericită. Nu m-ai orînduit tu, într'adevăr, o viață veselă și de invidiat, o viață de sărbătoare, de teatru, de curse, de călătorii la Monte-Carlo, de superi — mai știi eu ce?... Oh! cât de grozav mă apăsa această existență și câte lacrimi, pe cari ascund duioșia ca pe un viciu și să sufăr în ființă o mică burgheză, fără spirit, dar inima și duioșia mea erau mai mari decât la douăzeci de femei laolaltă: și iată că am fost silită să-mi ascund duioșia ca pe un viciu și să sufăr în fie-

care minut din pricina lipsei mele de spirit. Și sufeream nu pentru mine, ci pentru tine, căci te vedeam sedus de „gluma” amuzantă a atâtor alte femei și nemulțămît de tăcuta timiditate a amantei tale... Ah! cuvintele pe cari mi le-ai spus, amicul meu, ori de câte ori făceai experiența iremediabilei mele lipse de spirit! Eu, mă scuзам zicându-ți (și era stângaci din partea mea, simțeam aceasta!): „O alta ar fi mai spirituală, dar te-ar iubi mai puțin, Louiset!” Ai avut curajul să-mi răspunzi, odată: „Mă sinchiesc prea puțin de a fi iubit!... Amorul cu fraze mari, din partea unei amante, care nu știe să-l înfrumșeteze cu puțină „glumă” nu mă încălzește... E ca și cum aș fi însurat!”

...Nu te-ai însurat, amicul meu scump; dar ai înșelat-o pe sârmana ta Cecilia cu alte femei mai amuzante decât ea. Trebuie să recunosc că ai făcut aceasta cu o sinceritate admirabilă, fără a încerca a-mi ascunde măcar o singură dată infidelitățile pe cari mi le făceai. Aproape că mi le povesteai și mie, sau mai bine zis, îți supraveghiai așa de puțin cuvintele încât, cu inima frântă în piept, nu îndrăzneam să plâng, nu îndrăzneam să-ți fac nici o mustrare!... Intâia oară când am avut imprudența să arăt puțină tristeță, m'ai privit cu o mirare neprefăcută și mi-ai spus:

— Cum! și gelozie, acum? Ne-am jurat oare credință? Nu suntem oare liberi amândoi? Imi plac și îți plac; ne asociem pentru a păși alături în această vale a lacrimilor, silindu-ne

să ne plictisim cât mai puțin posibil; și Domnului! ne păstrăm fiecare îndepărtat.

Am încercat să te mulțamesc, am încercat să-ți dau viața și amorul cu aceiași fericire ca și tine... să le iau „în glumă”. Am încercat să fiu indiferentă, să nu plâng când mă simțeam nu mai sufăr. M'am silit să fiu veselă, când eram cu moartea în suflet. Aproape întreg am jucat față de tine, față de mine această comedie. Am obținut îngrozitor de mult de a te înșela asupra adevăratelor mele gânduri. M'ai crezut pe deplin vindecată de siunea amoroasă, de „romanul-foileton” crezut pe deplin cucerită de gluma vieții și felicitat...

Ei bine, nu!... Nu mai am puterea să mă simt... Rolul meu mă strivește. Il resping oroare; imi reiau adevărata mea invidie. Vreau ca cel puțin odată să-ți spun ce e cu mine și să-ți arăt sufletul meu nedeghizat. Află că am suferit, că fiecare din fantaziile tale, în care o fășie din inimă; că timp de un an am trăit în picioare această biată inimă sdrobită, că o alina, măcar din timp în timp, cu viciul vânt de iubire serioasă...

Știi, că aceasta nu e vina ta; vina e a tâmplării care ne-a întrunit, așa de puțin cum suntem unul pentru altul. Vei fi fericit, sunt sigură, aflând că mica ta Cecilia sinucis de durere că nu mai poate îndura

4. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului casierului.
5. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.
6. Determinarea locului, unde se va ține adunarea generală în anul 1913.
7. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea sumarului din ședința a II-a.
8. Închiderea adunării.

Rolul României.

— Care este atitudinea guvernului român. —

București, 17 Octombrie.

Guvernul român începe să-și precizeze atitudinea în chestiunile externe. „Epoca” publică un prim articol în care spune, că prima schimbare de guvern survenită în România fusese făcută necesară de situația turmentată de peste graniță, deoarece atunci când războiul atât de crâncen a izbucnit la granițele noastre și când noi înșine putem fi atrași în vâltoare, dintr'un ceas într'altul, la război se impunea un guvern tare. Apoi conchide astfel:

„Care este menirea actualului guvern? Negreșit ar fi chiar o naivitate dacă am mai crede azi adevărul. E o datorie plină de bărbăție pentru cei cari au astăzi onoarea de a călăuzi statul, de a spune țării întreg adevărul asupra situației și de a o înștiința despre sarcinile pe cari, poate, va fi chemată să le facă. Nu afirmăm că situația e desperată, dar credem că situația este așa de gravă încât ea ne impune neapărat suprema jertfă, a sângelui, dar nici nu putem ascunde că ne aflăm în fața unei perspective foarte întunecate.

Războiul care a izbucnit în Balcani are, mai la urmă, să ne lase indiferenți, dacă rezultatele lui nu ne-ar putea atinge. Neapărat, nici o pagubă nu am suferi dacă Muntenegru își va mări teritoriul, dacă Grecia ar deveni stăpână pe insula Creta, ori dacă Albania ar dobândi autonomia. *Insă, toate aceste preschimbări în peninsula, cari ar răsturna actualul echilibru așa fel încât grani-*

... și amuzantă pe care i-ai făcut-o... Vei putea spune, atunci, că există o altă iubire adevărată de aceea pe care o cunoști, o iubire care este „glumescă”, dar care suferă, care sângerează, care moare... Și nu vei mai face alteia, în viață, pe care mi l-ai făcut...

Adio, adoratul meu. Plec fără să fiu supărat pe tine, și sărmana mea inimă tot a ta este, în totdeauna. Un chibrit într'un mangel cu cărbuni, un ceas întinsă pe pat și totul va fi gata: nu te voi mai enerva nici odată!... Nu te așa că plecarea mea e pe gustul tău, fără să-ți strigă în casa ta, fără să-ți strigă pe stradă, făcându-ți cineva afară de tine să cunoască cauza morții mele? Și fiindcă voi muri așa de discret, de umil, nu vei glumi pe seama morții mele, nu vei găsi romanticoasă, nu este așa? Vai, adoratul meu, aș vrea să plec și mai tăcută, să mă uită, micuță pentru a muri... Dar cum aș putea? Nu fii supărat pe mine... Nu mă uita prea mult... Eu, te iubesc. Adio, amicul meu scump!

MANDAT.

Aceluia care cu prilejul cumpărării nou-ului de toamnă și iarnă prezintă acest coupon, se va acorda 5% rabat din prețurile noastre fixe.

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 20

— palatul Fischer Eliz

tele noastre să nu mai fie în siguranța, nu ne mai pot lăsa indiferenți. România, dintre toate statele mici din Orient și dela porțile Orientului, este singura care nu visează și nu vânează cuceriri teritoriale. România se mulțumește cu cecece are așa după cum a silit-o congresul dela Berlin să se mulțumească, prin urmare atâta timp cât interesele ei nu vor fi amenințate direct, nici un soldat român nu va fi mișcat din loc.

Dar întrebarea este: *avem siguranța că, dacă coaliția balcanică va eși biruitoare împotriva Turciei, echilibrul nu va fi stricat în așa fel încât interesele noastre să fie jicnite?* Iată bănuiala care impune României de a avea ochii în patru.

Guvernul actual și-a asumat, prin urmare o grea sarcină. *El are sarcina de a înțelege adânc situația și de a lua toate măsurile pentru ca, ceasul hotărâtor să ne găsească cu desăvârșire pregătiți.*

Să luăm pildă dela vecinii de peste Dunăre.

Serbia este o țară pe jumătate cât a noastră, este săracă este lipsită de putința de a-și strecura în afară produsele, a fost neîncetat frământată de luptele crâncene dinăuntru și, cu toate acestea, deși Turcia, i-a sequestrat cel mai important transport de munițiuni, a pășit cu mare curaj la război, a mobilizat o armată însemnată și acuma biruie vechile armate turcești, silindu-le ca să bată mereu în retragere.

Bulgaria este un stat care a luat ființă acum 33 de ani, nu are decât 4 milioane și jumătate de locuitori, este sărac, cu toate acestea a dat dovadă de o rară energie și de o mare voință, a făcut jertfe enorme pentru armată, nu s'a descurajat nici un moment și nici un moment n'a pierdut din vedere țelul urmărit, iar când a sunat ceasul cel mare, a dat dovadă de o hotărâre uriașă. Această țărișoară a fost în stare să puie pe picior de război 250 mii de oameni, bine înarmați, bine conduși, și mai presus de toate, toți plini de entuziasm, toți bine convinși despre cecece fac.

Datoria guvernului actual este de a nu pierde din vedere aceste învățăminte și de a stărui ca o țară cu 7 milioane locuitori să facă absolut tot ce trebuie să poată face.

Noi contribuiri pentru năpăstuiții prin potop.

Colecta dlui Constantin Micu, paroh, Bucovăț pt. nen. din Bănat	7.—
Dela Linca Balint, Șomcuta-mare pt. nefericiți	4.—
Colecta Trifon Ardelean, inv. Kisszurdok pt. nen. din Cebza	18.70
Dela dl Ioan Neagoe, preot Drasso, venitul petrecerii din 11 August pt. nen. din Bănat	40.—
Colecta dsoarei Iuliana Bișnița, Bicz pt. nefericiți	23.—
Colecta dlui Simeon Ciuca, preot, pt. nenorociți	50.—
„Bistrițana” inst. de credit, Bentea Nicolae Popoviciu, major, Cluj	250.—
Teodor Susan, Trentru Uj, America	10.—

Dr. Marius Sturza, medic, Wien	20.—
Iacob Negulescu, America	20.—
Victor Topan, casierul „Asociațiunii” profitul curat dela concertul din 11 August 1912 aranjat prin desp. Gărbou al Asociațiunii”	59.—
A. Enacovici, Botoșani, pentru sătenii din Oarda-de-jos ce au suferit din revărsările apelor (100 lei)	94.—
Teodor Bucurescu, Comlăușul-mare, contribuție pt. frații nen.	46.—
Dumitru Fântână, muncitor, America (Chauce mont) (2 dolari)	9.60
Dr. Victor Fodor medic, Șercaia pt. inundați	20.—
Colecta dlui Gheorghe Muntean, inv. Musca pt. nen. din Ardeal	61.30

† Dr. Iosif Gall

1839—1912.

O telegramă lin Budapesta ne anunță înțetarea din viață a generosului mecenat român Dr. Iosif Gall, întâmplată acolo azi dimineață la orele 3. Prin moartea lui se închiude o pagină prețioasă a unor silinți de ordin public, asupra cărora istoria e chemată să-și spuie cuvântul. Se stinge o viață bogată în experiențe, se întunecă un suflet care a reoglindit în fondul său de bunăcredință cele mai însemnate momente ale sbuciumărilor politice de după tranșacțiunea din 1868 și până spre faza actuală a acestor frământări, când octogenarul defunct se mărginise a privi cu conștiința împăcată noua lor desfășurare.

A fost una din cele mai distinse figuri ale bisericii românești ortodoxe și un binefăcător entuziast al ei. A promovât apoi cu o dărnice rară toate acțiunile românești altruiste.

S'a născut în Cluj la 1839, fiul protopopului Grigore Gall. A studiat întâi în Cluj, apoi în Viena, unde a primit diploma de doctor al științelor juridice în 1861. După o practică avocațială de un an a intrat la cancelaria aulică transilvană în Viena, de unde în 1867 a fost transportat la ministerul de justiție ungar, de acolo la tribunalul suprem transilvănean, apoi la secțiunea ardeleană a septemviratului și în fine la curtea de casație, unde a funcționat ca consilier până la 1881.

Demisionând a fost decorat cu ordinul Coroana de fier cl. III și a trecut pe cariera politică, fiind ales deputat în circumscripția Recaș din Bănat, unde are o mare proprietate de pământ. În aceste vremi de frumoase lupte românești, când bărbații conducători ai noștri se convinseseră pe deplin, că o colaborare cu ungerii este făcută cu neputință chiar prin spiritul lor de intoleranță șovină, defunctul nu-și pierduse încă toate speranțele și a făcut încercarea îndrăzneată de-a iniția o propagandă cu scopul unei apropieri române-maghiare.

În acest scop a înființat la 1884 în Budapesta ziarul *Vitorul* și a întemeiat totodată și un partid politic moderat, care însă n'a avut nici un răsunet remarcabil în opinia publică românească. Programul acestui partid a fost identic cu programul nostru național dela 1881, cu excep-

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

Cl. 132—100

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 20

— palatul Fischer Eliz

mea punctelor referitoare la autonomia Transilvaniei și la reforma electorală pe baza sufragiului universal. Viața defunctului, relațiile lui cu ația factori ai vieții politice ungurești, precum situația lui de mare proprietar ne înlesnesc înțelegerea acestei atitudini, care nu era însă înrădăcinată decât de cel mai cald dor de a înălța năstarea materială și situația politică a neamului său.

Deputații moderați de pe acele vremuri, au tratat, dimpreună cu conducătorul lor în partidul guvernamental, având aici numeroase ocazii să se convinge de reacredința politicii șovine, special de reacredința primului ministru Coman Tisza, care n'a dat nici o atențiune serioasă dezideratelor deputaților români moderați. În asemenea împrejurări ei au trebuit să încerce desiluzii amare și ziarul *Viitorul* a fost esființat după o viață de abia doi ani.

La 1887 Iosif Gall a fost numit membru al casei magnatilor, care l'a ales notar.

De aici începând s'a interesat îndeosebi de viața bisericească și a ajutat și cu banul toate inițiativele ei. A luat parte la multe din sinoadele și congresele acestei biserici și a fost un om foarte religios, care ținea cu tot sufletul de cauza noastră străbună. A fost decorat și cu crucea de mijloc a ordinului Francisc Iosif.

A publicat în românește procedura civilă, iar în limba ungurească „Decisiunile curiale”. A avut cunoștințe juridice foarte vaste și era considerat de autoritate în multe chestiuni de conoveră chiar și din partea legislatorilor și jurisconsultilor maghiari.

*

Dr. Iosif Gall a fost ales în diferite rânduri membru în delegațiuni, dar nici acolo, nici în casa magnatilor nu și-a ridicat niciodată cuvântul împotriva asuprii Românilor din partea guvernelor ungurești. Prin căsătorie Dr. Iosif Gall ajuns la mare avere și, cum suntem informați, în vremea aceasta în părți egale a testat-o bisericii române greco-orientale și celei sârbești, fiind hotărât să de origine sârbă. Era de multă vreme bolnav, cu toate acestea chiar și în anul de ceață a luat parte la ședințele sinodului episcopal din Arad.

După cum ni se mai anunță, osemintele defunctului vor fi transportate Sâmbătă la Cluj, în cripta familiară.

Odihnească în pace!

Fapte și nu vorbe.

— *Articol din cercul meseriașilor noștri.* —

Au fost și sunt cazuri, că oameni cu trecere învinovătesc în dreapta și în stânga pe motivul că nu se pune la cale înființarea clasei mijlocii, care ar avea o mare chemare la întărirea și înaintarea neamului, fără ca ei să-și fi făcut măcar o modestă haină la un măiestru român. Să nu se uite însă, că prima condiție la întărirea clasei mijlocii, e sprijinirea acestora. Prin sprijinire se atrag și cucerește pentru aceasta clasă fii apti de al neamului, cari vor putea face concurență și cu industriașii altor neamuri. Până atunci însă avem să sprijinim pe cei de acum, ca să dăm ființa celor viitori. Supărarea nu are loc, că cutare haină nu e croită întru toate după capriciile modei celei nouă. Nu, pentru că nu baina face pe om; ea are numai menținerea, de a apăra trupul, contra schimbărilor din natură. Nu estetica hainelor se

producă în noi plăcere și bucurie; plăcere și bucurie să producă în sufletul conștiința că ni-am făcut datoria; că am săvârșit o faptă bună, o faptă măreață! Și aceasta suntem obligați a o face chiar și în cazul, când — poate — am simți puțină pagubă ori neplăcere, pentru că puțină noastră dană se răsplătește însutit în altă formă.

Că suntem în câțiva îndărătul altor neamuri, nime nu trage la îndoială. Pentru aceea nu putem afirma cu toată hotărârea, că n'am avea meseriași destul de iscusiți, ba ici-colea chiar superiori altora! Iar că sunt și slăbuți, nu a lor ei a noastră este vina. E a noastră, pentru că nu le dăm sprijinul recerut.

Experiența dovedește din belșug, că orice carieră care se rentează, e bine îmbrățișată și încă de persoane bine pregătite. Bunăstarea aceasta atrage mulțimea și încunjură cariera, ce nu răsplătește munca lor. Și dacă aceasta sustă, pentru ce pretindem, ca cineva să îmbrățișeze această meserie, când e sigur de nepuțința, la care o să ajungă? Ori destoinicia lui îl va scăpa din ghiarele sortii amare? Se poate! În acest caz însă e pierdut pentru neam! Asigurându-i-se existența din partea străinului, va fi supusul acestuia și în loc de a face servicii neamului, am ajuns contrariul. În acest caz e mai bine a rămânea la coarnele plugului ca român sărac, decât un individ bine situat, dar pierdut pentru neam!

Baza înființării și înaintării clasei noastre mijlocii e sprijinirea. Bunăstarea aceasta atrage mulțimea, spre a îmbrățișa această carieră, fără altă vorbă. Exemplele trag, iar vorbele numai mișcă!

Deci: Mai puțin cu vorba și mai mult cu fapta!

I. G.

Sus inimile!

De Dr. Casiu Maniu.

Dumnezeu a dat omului două prototipuri de înălțime sufletească. Amândouă zidite au fost după idealurile îndurării, adevărului, dreptății și a păcii. Cel dintâi a sucombat ispitei și izgonit a fost din împărăția armoniei cerești și din paradis.

Au trecut veacuri întunecoase nenumărate până la ivirea Celui al doilea din ființa Căruia iarăș îmbrățișatu-s'au îndurarea și adevărul, dreptatea și pacea.

Care dintre noi nu s'a convins deplin, că la aceste mari sentimente aspira individul ca și națiunile. Care amăgitor și civilizată nu s'ar o-pune chiar și cu jertfa vieții contra ori cărei încercări criminale de a zguduia armonia aceasta recucerită, întemeiată în aceste virtuți?! Și oare nu cu drept cuvânt trebuie să se asocieze cei amenințați în biserica lor văzând cum vroiesc surparea ei cei ce azi atentează la sentimentele îndurării adevărului, dreptății și păcii ce sălășluite sunt în lăuntrul acestei biserici?

Biserica reprezintă al doilea prototip pe care dator suntem a-l imita întru toate prin acele mari sentimente, dacă ținem ca împărăția lui Dumnezeu să se înființeze. Biserica aceasta sfântă cere azi ajutorul celor născuți în sânul Ei mărit. Deci, Sus inimile! și să zdrobim capul șerpelui ispititor și neodihnit! Să alungăm din șirurile luptătorilor cruzimea certurilor, neadevărul, nedreptatea și gâlceava, căci sunt izvorul peirei bisericești și al națiunilor. Să se întovărășească tot ce e nobil în biserică și în națiune, ca în fața marilor primejdii. Să ne adune la un loc și să ne dea putere darul îndurării, lumina adevărului, virtutea dreptății și prudenta păcii.

Biserica și națiunea au zidit aceste patru însușiri cardinale ale omului în sufletele noastre; și cu cât vom fi mai mari în aceste calități alese cu atât mai sigură ne va fi izbânda asupra dușmanilor bisericești și națiunii.

70.000, zi șeptezeci de mii de suflete românești sunt date pradă lupilor dacă ne vom lăpăda de virtuțile aceste date omului spre mântuirea sa în pelerinagiul său pământesc. Șeptezeci de mii români așteaptă mântuirea lor din ghiarele ce vreau să sfâșie trupul bisericești și neamului nostru românesc.

Ce judecată așteptăm dela Cel Atotștiutor dacă vom lăsa ca lupul flămând una de una să poată răpi oile încredințate păstoririi bisericești românești, dacă vom contribui ori cât de puțin la slăbirea păzei viei Domnului încredințate nouă: preoților și mirenilor deopotrivă?!

Căci nu este de uitat, că tot Cel ce paște turma fără a-i da ori a-i fi păzitor credincios, păstor al lupilor este și numele lui cel adevărat este seducător, amăgitor, slugă lui Satana.

Păstori adevărați ne trebuie, cari și viața și-o dau pentru turma lor încrezută *Păstorul adevărat e păzitorul cel drept. El e drept atunci când începe cu propria sa învinovățire, iar nu cu bănuiri și invinuiți, — când viața lui toată dă probe evidente de credință în Dumnezeu și Mântuitorul — dar mai presus de toate când este neînfricat în apărarea turmei sale. Căci înțelepciunea e steapă fără de virtutea fertilității atunci când s'a aprins un războiu, războiul apărării legii străbune, paladiul națiunii române.*

Scrisoare din Budapesta.

Ofițerii dela honvezime obligați a învăța limba feciorilor. — Câți analfabeți are Ungaria și numărul acestora în comitatele locuite de Români. — Casa Albinei din Mureș-Oșorhei. — E în pericol supremația maghiară în Ardeal.

30 Octombrie.

Inspectorul general de honvezi a dat zilele aceste un ordin prin care obligă pe toți ofițerii superiori și alte grade inferioare, ca în decurs de trei ani să învețe afară de limba de comandă, una dintre limbile vorbite de majoritatea feciorilor din acelaș regiment. În caz contrar vor fi trecuți cu vederea la cea mai apropiată avansare în rang. Căci zice D-sa, faptul cel mai important pentru educația militară în toate amănunțele ei, este a putea instrui și explica soldatului în limba maternă. Oare ce va zice la asta autorul legii de maghiarizare.

*

La adunarea Asociațiunii din acest an distinsul ei președinte a zis: „...lucrarea cea mai de seamă a însoțirii noastre în timpul din urmă a fost și este răspândirea luminei în straturile cele mai mari ale poporului...”. — Va să zică să dăm carte românească oropsitului popor, căruia prin faimoasa lege dela 1907 îi s'a luat școala. Și s-o facem aceasta cu toate mijloacele posibile și cu dragostea cea mai mare, dându-ne seamă de datele statistice, cari ne arată, că în veacul al XX-lea Ungaria e pe cale a-și câștiga locul de frunte între celelalte state, în ceiace privește numărul locuitorilor analfabeți. La anul 1908, țara aceasta a avut 5.463.100 mii de neștiutori de carte. Adecă din douăzeci de milioane, mai bine de una a patra parte. Din acest număr horibil, 2,954.232 de a-

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (8 91-30) TELEFON n-rul 340.

analfabeți locuiesc în comitatele noastre. Și a-
nume:

Comitate	Numărul analfabeților după statistica oficială.
Arad	222.805
Bistrița-Năsăud	69.727
Bihor	91.374
Bihar	316.313
Brașov	31.952
Cianad	61.072
Ciuc	76.169
Făgăraș	54.583
Trăiscaune	68.065
Hunedoara	237.770
Kükülö	72.339
Cluj	156.550
Caras-Severin	277.107
Torda-Aries	112.866
Sătmar	200.113
Sibiu	75.175
Sălaj	148.150
Torda	122.267
Torontal	297.921
Timiș	207.604
Oșorhei	54.090
Adecă:	2,954.232

Unus sit populus, au zis-o latini și pentru ca
să fim așa să ne nizuim a scăpa poporul de ro-
bia întunecului minții.

Citesc în revista întreprinzătorilor maghiari, că
Albina zidește casă filialei din M.-Oșorhei. Vestea
asta ne umple de bucurie, căci ne spune, că pu-
ternicului nostru institut a desorbit ținutul de pe
lângă Murăș. Dar ne întristează faptul că zidirea
s'a încredințat unui oarecare Fenyves Károly,
cu suma de 101.750 cor. Unde ne sunt arhitecții
și întreprinzătorii români?

*

*A magyar supremacia veszedelme Erdély-
ben*, e titlul unei cărți voluminoase apărută de
câteva zile. Un biet săcui se plânge, că de ani de
zile economiei naționale maghiare îi merge rău
în Ardeal. Acuză „Românul”, „Gazeta Transil-
vaniei” și „Telegraful Român” că prin serii de
articole a pus și pune în mișcare pe toți Româ-
nii, dându-le să înțeleagă, că întreaga noastră
propășire, întreg mersul nostru înainte pe toate
terenurile e condiționat de tăria economică. Ci-
tând mult, pagini chiar, acuză ziarele românești,
ca fiind cele mai vinovate că săcuiul emigrează
iar moșiile scăpătaților ajung pe mâna Români-
lor. De încheiere bietul săcui publică numeroase
păreri ale unor nemeși scăpătați, cari recunosc
unisono, că supremația ungarilor e în pericol în
Ardeal, iar guvernele au încetat cu coloni-
zările.

Cu altă ocaziune vom vorbi mai pe larg despre
intențiunile acestei cărți.

Molin.

Svon fantezist.

București. — Un zvon fantezist circula zilele
trecute prin București: Regele Ferdinand al
Bulgariiei ar fi venit Joi noaptea la Sinaia în au-
tomobil, a stat câteva ore la castelul Peleş con-
vorbind numai cu regele și tot noaptea a plecat
prin Giurgiu în Bulgaria.

Asemenea svonuri firește că fac senzație prin-
tre... diplomații de cafea.

Armenii și războiul din
Balcani.

Sofia. — Cu prilejul cuceririi Kirk-Kilisei
colonia armeană din Sofia a adresat regelui o
depeșă zicând: „*Națiunea armeană întregă re-
ochii îndreptate spre țarul magnanim și spre vi-
teaza sa armată dela care așteaptă sprijin*”.

Poarta interzice consuliilor te-
legrame cifrate.

Constantinopol. — Poarta a interzis celor mai
multe consulatate din Albania, Macedonia și Tra-
cia să trimită țarilor lor telegrame cifrate. Dis-
poziția aceasta a trezit un ecou defavorabil în
cercurile diplomatice.

Bulgarii au ocupat Rodosto?

Londra. — „Daily News” primește dela co-
respondentul său din Sofia știrea, că Bulgarii
au ocupat portul turcesc Rodosto, care se află
la o depărtare de 75 km. dela Constantinopol.
Știrea aceasta trebuie primită cu multă rezervă,
deoarece în cazul când ea s'ar confirma ar în-
semna, că după un marș forțat Bulgarii au im-
presurat aripa stângă a armatei turcești.

O mare victorie sârbească.

Beigrad. — *A treia armată sârbească a înain-
tat victoriosă spre Mitrovița pe care a cucerit-o
după o luptă crâncenă, împreună cu pasul Rato-
canie. Sârbii au luat ca prăzi a mare cantitate
de muniții și 16 tunuri. Atacul Sârbilor a fost
atât de vehement încât comandantul au pierdut
ori ce influență asupra trupelor și soldații turci
fugeau înspăimântați. O trupă mai însemnată s'a
retras la Veles, iar alta la Tethovo.*

Belgrad. — Se svonește, că Turcii și Sârbii
concentrează numeroase forțe pentru o apro-
piată mare luptă care va avea loc probabil la
Bitolia.

Coloană turcă capturată de sârbi.

Belgrad. — Un raport oficial spune că co-
loana turcă care a fugit la Tetovo s'a predat ca-
valeriei sârbești ce o urmărea și a depus armele.
Alte 125 tunuri turcești au fost luate între Ușküb
și Tetovo.

Înaintarea victorioasă a sârbilor.

Vranja. — Intre soldații sârbi e mare însu-
flărire. Trupele de sub comanda principelui în-
naștează tot mai adânc în interiorul țării, înlă-
turind toate piedecile ce-i stau în cale. Dela ce-
lelalte trupe sârbești se primesc de asemenea
știri despre o înaintare victorioasă spre miazăzi.

Belgrad. — Prima armată sârbă a intrat în
Kaikandele. A doua armată sub conducerea ge-
neralului Stefanovici s'a unit la Köprülü cu tru-
pele moștenitorului de tron.

Neînțelegeri între ofiterii sta-
tului major turcesc.

Belgrad. — Se anunță din Vranja, că după
lupta dela Cumanovo între generalii turci s'au
iscat mari neînțelegeri. Un ofiter turc a împușcat
pe Dsavid pașa care stăruia pentru continuarea
luptei.

Nouă victorie grecească.

Atena. — Agenția telegrafică ateniană anunță:
Alaltaieri după o luptă crâncenă armata greacă
a ocupat localitățile Katherini și Karaferia.

Regina-mamă a Angliei felicită
pe greci.

Atena. — Agenția telegrafică ateniană spune,
că regina mamă a Angliei a telegrafiat regelui
și diadohului (prințului moștenitor al Greciei N.
R.), felicitându-i pentru victoria trupelor gre-
cești.

Războiul balcanic.

Lupta decisivă între Turci-Bulgari. — Zvon despre căderea Adrianopolului. — Bulgarii
au ocupat portul Rodosto? — O mare victorie sârbească. — Neînțelegeri între ofiterii
statului major turc. — Lupte turco-muntenegrene. — Presa străină despre discursul re-
gelui Carol al României. — Statele Balcanice se emancipează. — Care va fi atitudinea
României. — Intervenția Puterilor. — Declarațiile lui Sasanow.

A r a d , 31 Octomvrie.

După știrile primite din Constantinopol
Turcii parcă au luat ofensiva împotriva Bul-
garilor situați pe linia Lüle-Burgas-Midia.
Știrile aceste sunt pline de optimism ca și ce-
lelalte de până acuma primite din sursă tur-
cească. Lupta decisivă, care va hotări asupra
destinelor unui întreg stat cu renume glorios
în trecutul lui, durează de vre-o două zile
fără să știm cu siguranță în care parte se va
apleca câmpăna norocului. Bulgarii dispun
de o armată mai puțin numeroasă decât a Tur-
cilor, pentru aceea însă mai entuziastă și cu
un moral mai superior decât aceasta din ur-
mă. Ofensiva turcească este începută cu de-
sperare, căci se aude că Bulgarii au luat Ro-
dosto, un oraș de pe malul mării de Mar-
mara, câțiva chilometri depărtare de Con-
stantinopol.

În Macedonia generalul turcesc Zekki
Pașa, bătut de Sârbi la Kumanovo și Kö-
prülü are de gând să mai încerce o luptă
lângă lacul Doiran, în nord dela Salonic.
Sârbii declară însă că ei nu vor pătrunde
mai departe deoarece au ocupat chiar terito-
rul la care aspirau. În zilele din urmă Sârbii
au mai ocupat orașele Kaceanic și Prizrend.

Ofensiva Grecilor se îndreaptă spre Sa-
lonic și spre Monastir, având de înregistrat
importante succese la cucerirea Karaferiei,
Katerinei și Kozanei. Salonicul nu-l vor o-
cupa singuri, ci-i vor aștepta pe Sârbi să vie
din nord. Numai Muntenegrinii nu prea au
noroc la asediul orașului Scutari căci nu se
aude nimic despre faptele lor militare. Se
vede că ei se pricep mai bine la defensivă în
munții lor de acasă, decât să atace cetăți.

Succesele militare ale coaliției balcanice
a uimit pe toți acei cari erau deprinși să pri-

vească cu dispreț la popoarele balcanice.
Mai surprinsă a fost însă monarhia noastră
ai cărei diplomați călătoresc prin Europa ca
să culeagă ordine și decorații.

Luptă decisivă între bul-
gari și turci.

Constantinopol. — Ministrul de finanțe Nazim
pașa, generalisimul armatei turcești a trimis
guvernului următoarea telegramă:

„Lupta, care a început astăzi, decurge cu
multă vehemență. Corpurile noastre de armată,
cari au ajuns într-o situație favorabilă, înain-
tează continuu. Nădăjduiesc, că cu ajutorul lui
Dzen învingerea va fi de partea armatei oto-
mane”.

Constantinopol. — Se svonește, că lupta, care
a început ieri la amiază, și care decurge spre
sudost dela Kirk-Kilise și la Lüle-Burgas, s'a
schimbat în defavorul Turcilor.

În preajma rezultatului luptei
decisive.

Constantinopol. — De ieri dela amiază pe
câmpul de război din Turcia decurge o luptă
foarte crâncenă a cărei rezultat se așteaptă în
fiecare moment. Lupta o va decide aripa stân-
gă, unde atât turcii, cât și bulgarii au concen-
trat forțe foarte numeroase. Linia de luptă are
o lungime de 70 km.

*Aripa de vest este pe la Lüle-Burgas. Infan-
teria turcă e mai puternică decât cea bulgară,
artileria însă de ambele părți este egală. Efec-
tivul beligeranților este: Bulgarii sunt 140.000,
Turcii au 260.000 oameni, aceștia mai au însă o
rezervă de 90.000 oameni spre vest dela Cia-
tuldja.*

Svon despre căderea Adriano-
polului.

Praga. — Ziarele publică, în ediții speciale,
știrea că fortăreața Adrianopol ar fi căzut. Ști-
rea nu e însă confirmată până acum.

Lupte turco-muntenegrene.

Paris. — Agenției Havas i se anunță din Cetinje: Spre ost dela Scutari Turcii au arborat drapel alb ademenind în modul acesta pe Muntenegrini cari au lăsat pe Turci să se apropie până aproape de pozițiunile muntenegrene. Ajunzând aci Turcii au deschis foc violent apoi au dat un asalt de baionete contra Muntenegrinilor. Muntenegrinii au avut 300 morți și răniți. Muntenegrinii au impresurat apoi pe Turci și i-au nimicit aproape pe toți.

Presă străină despre discursul regelui Carol.

Viena. — Discursul ce a rostit M. Sa regele Carol când a primit membrii noului cabinet, e astăzi subiectul celor mai vii discuții în toate cercurile politice din capitala Austriei. Discursul e privit ca neobișnuit de important și ca o prevestire nefavorabilă. La legăjunile balcanice din localitate, discursul a făcut o adâncă impresie. Miniștrii plenipotențiarți au declarat că nu pot prevedea până unde va merge amestecul României în conflictul balcanic.

Oficiosul „Wiener Allgemeine Zeitung” scrie: „Discursul regelui României trebuie privit ca o manifestație foarte semnificativă. Din vorbele regelui Carol se poate vedea că România e decisă să-și apere interesele cu toată puterea și hotărârea. În cercurile de aici se știa de la început cu toată siguranța, că României i se rezervă un rol de mare importanță în ridicarea chestiunii balcanice.

Discursul regelui confirmă întru toate această părere, și se poate spune că prin aceasta regele a arătat la toată lumea interesele ce le are România în Balcani”.

„Neues Wiener Tagblatt” comentează într-un articol mai lung istoricul reconstruirii cabinetului român și spune între altele că aceasta a fost înfăptuită cu atâta iuteală din cauza actualului război. Reconstruirea cabinetului e importantă și din punct de vedere că a adus o ameliorare în relațiunile dintre liberali și conservatori.

Se pare că pacea internă a României va fi durabilă, pacea externă însă atârână de un fir de păr.

Statele balcanice se emancipează.

Viena. — „Neue Freie Presse” publică un interview cu Simici, ministru al Serbiei la Viena. Între altele, diplomatul sârb a zis:

— Constat de pe acum spre mulțumirea mea, că străinătatea și în special Austro-Ungaria a ajuns la convingerea că pe viitor nu se mai pot lua decizii în privința statelor balcanice, fără ca să fim întrebați. Avem dorința arzătoare să căpătăm aprobarea Europei pentru faptele noastre. Dar în același timp trebuie să ieșim de sub tutela degradatoare pentru noi.

Care va fi atitudinea României.

Viena. — Ziarele vieneze vorbesc despre mobilizarea României ca un fapt împlinit, și publică o convorbire avută cu d. Ionel Brătianu, în care acesta comentează victoriile raportate de Bulgari la Kirk-Kilise. Din această convorbire zările vieneze deduc că mobilizarea în România e iminentă și aceasta pentru a da ajutor Turciei.

„Mittags Zeitung” se ocupă de convorbirea cu d. Brătianu, care se pretinde că ar fi zis: „A ajuns un secret public că între România și Turcia există o convenție secretă, făcută cu învoirea Germaniei și Austro-Ungariei și care prevede intervenția României în cazul când Turcia

ar suferi înfringeri grele în războiul balcanic, și Constantinopolul ar fi amenințat”. Pomenitul ziar adaogă că, partidul liberal crede acum momentul potrivit pentru a interveni în războiul balcanic. România n'ar putea tolera sub nici o condiție ca Bulgaria să-și mărească teritoriul și staus-quo să fie schimbat în defavoarea ei.

Intervenția puterilor.

Londra. — Agenția Reuter află că tratativele între reprezentanții marilor puteri urmează înainte. Scopul lor e acum să clarifice părerile guvernelor europene asupra întrebării dacă e necesară o intervenție a puterilor în Balcani și dacă da, în ce formă are să se facă aceasta. Politica marilor puteri în ce privește acțiunea lor comună până în momentul de față e neschimbată. O hotărâre definitivă nu s'a adus până acum și nici nu se va aduce, până când nu se va cunoaște rezultatul luptei decisive.

Berlin. — „Frankfurter Zeitung” primește din Budapesta informații că Poarta a cerut cu zile înainte intervenția marilor puteri și dorința îi va fi în curând satisfăcută. Misiunea de-a interveni o va primi probabil România. — Știrea încă nu s'a confirmat oficios.

Petersburg. — În cercurile diplomatice din Rusia se dă ca sigur, că pașii întreprinși de Poincaré pentru a hotărî marile puteri la o acțiune comună, au avut un succes desăvârșit. Marile puteri sunt decise să ia măsuri diplomatice spre a pune capăt vărsărilor de sânge.

Pașa Hussein Hilmi în Sinaia.

„Universul” scrie, pe baza unei informațiuni demne de încredere că noul ministru al Turciei la Viena, pașa Hussein Hilmi, se va opri în trecerea sa spre Viena, în Sinaia, unde va fi primit în audiență de M. Sa regele Carol al României.

Păreră lui Sasanow.

Berlin. — Corespondentul din Petersburg al ziarului „Tägliche Rundschau” a avut o convorbire cu un bărbat confidențial al ministrului rus, Sasonow. Cele spuse de bărbatul confidențial la această convorbire pot fi considerate de interpretarea competentă a părerii ministrului Sasonow. Interpretarea e următoarea:

Turcia încă nu e ingenunchiată și rezultatul războiului deocamdată e nesigur, fără îndoială e numai aceea, că războiul nu se va putea termina fără consecințe pentru statele balcanice. O înarmare a Angliei și a României? Până când se amintește numele Angliei, nu o cred. România de fapt e foarte nervoasă pentru succesele Bulgariei și i se vede pe față dorința, ca de la de acum să-și noteze pentru încheierea păcii pretențiile de recompensație. Poate dorește o parte a Dobrudjei bulgare. Ce se va întâmpla? Aceea nime nu o poate ști. Adeverul curat e că nici o diplomație a Europei nu știe da răspuns la această întrebare. Noi suntem de tot în curat cu aceea că, situația e foarte gravă, gravă cum e în timpul ori căruia război. Un moment liniștitor însă totuși există: Nici o putere nu tinde la ocuparea de teritorii, chiar nici Austro-Ungaria. Aceasta e de tot sigur. Nici un cabinet nu simpatizează cu planul împărțirii Turciei. Neliniștea o mărește în mare măsură campaniile hoțesti pe la bursă ale unor indivizi fără conștiință. Aceste elemente suspecte și mizerabile sunt conduse de setea lor de jefuire și caută a mări prin știri false învălmășala. E greșită părerea că legăturile triplei antante ar fi slăbit. Nu există nici o neînțelegeri între noi și Anglia în chestia transpersiană.

INFORMAȚIUNI

Arad, 31 Octombrie 1912.

După 16 secole.**In amintirea bătăliei dintre Constantin și Maxențiu.**

(312—1912).

Astăzi, în palatul Laterano de lângă basilica San Giovanni, se comemorează al 16-lea secol, dela bătălia dela Ponte Milvio, dintre Constantin și Maxențiu, în care bătălie, Constantin, în urma semnului crucii ce i s'a arătat pe cer, a învins pe rivalul său, cezarul Maxențiu.

O bătălie învinsă de un cezar contra altui cezar, nu reprezintă un ce extraordinar în istoria Romanilor, dacă victoria nu a adus după sine consecințe remarcabile; bătălia dela Ponte Milvio însă, este cu atât mai remarcabilă, cu cât prin victoria din acea zi (28 Octombrie 312) s'a recunoscut Creștinismului dreptul de religie de stat. Ne interesează pe toți creștinii data aceasta, căci în urma înfrângerii lui Maxențiu, Imperatorul Constantin, a dat cunoscutul Edict de Milan (Mai 313) prin care recunoaște religia lui Christos, ca una din religiile de Stat.

Faptul este istoric, și dacă îl reproducem în aceste coloane, o facem pentru comemorarea acestei date și pentru înprosperoarea memoriei cititorilor noștri.

Pe atunci, în vastul Imperiu Roman, era mare fierbere produsă de dorințele de domnie ale numeroșilor candidați, cât și a numeroșilor tirani doritori de împărăție.

Constantiu Cloru, tatăl lui Constantin, proclamat Cezar în anul 292 și Impărat Roman în anul 305, muri în Bretania, în orașul Eborace, astăzi York. Fiul său Constantin, care până în acel an fusese în continuare lupte civile pentru domnie, fusese făcut ostatic de Galeriu și ținut în orașul Nicomedia zalog. De aci fugi și ajunsese la căpătâiul tatălui său muribund, tocmai un moment înainte de moartea acestuia, astfel că a avut de abea vreme să primească binecuvântarea părintească.

Din acel moment, a început adevărata viață publică a lui Constantin.

Luptele civile se urmau mereu în vastul Imperiu. Sever murise, după dânsul murise în luptă Maximilian, tatăl lui Maxențiu, și cum Liciniu, care comanda Iliria, se potolise, rămăseră doi candidați serioși la Imperiu: Cezarul Constantin și Cezarul Maxențiu. Între aceștia doi, soarta trebuia să hotărască.

Constantin, bătut pe Francezi în Gallia; în 310 bătut pe Germani și în primăvara anului 312 trecu Alpii în Italia, bătând legiunile maxențiene și cucerind șese orașele din Italia de nord, Turin, Verona etc.

Dar toate bunurile și toate ambițiile, duceau spre Roma.

Constantin înaintă spre Cetatea Eternă, și la porțile ei, la Ponte Milvio, armata lui se întâlni cu armata cezarului Maxențiu.

În drum, spune legenda, i s'a arătat pe cer semnul crucii, cu inscripția în hoc signo vinces (în acest semn vei învinge) și Constantin, cu finețea lui diplomatică, a pus să se graveze pe armele soldaților săi semnul crucii, iar drapelele au fost schimbate, luând forma de cruce.

Spiritul creștin, pe atunci pătrundea din ce în ce mai mult în sufletul poporului; armata lui Constantin, în mare parte, era compusă din creștini, cari pe ascuns, se închinau în noua lege, astfel că, așezarea crucii și prin urmare libertatea noii religii, a dat un foarte mare avânt și curaj soldaților săi, cari deși în număr inferior soldaților lui Maxențiu, s'au luptat ca niște lei și au învins.

Maxențiu, sigur de isbândă, rămăsese în Roma. Armata sa, condusă de valoroși ostași, se luptă de mai multe ceasuri. Oboseala, lipsa de imbold, avântul armei lui Constantin, făcu să se plece victoria de partea celor mai puțin numeroși. Atunci, grabnice ștafete alergară la Roma, Maxențiu fu anunțat de probabila înfrângere și cum numai patru kilometri îl

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:

Knapp Sándor.

despărteau de câmpul bătăliei, a încălecat pe cal și s'a arătat soldaților lui. Încurajarea produsă de prozența căpitanului, își avu efectul: armata recăpătă tăria credinței. Maxențiu este înconjurat, și cu toții, merg victorioși tot înainte, pe când ostașii lui Constantin, începuseră să se retragă.

Dar Constantin, a uzat de o stratagemă: noul drapel, crucea, a fost ridicat sus, în mâinile viguroase ale port-stindardului, și înconjurat de o ceată de cincizeci de soldați, a fost repezit în mijlocul soldaților lui Maxențiu. Efectul a fost desăvârșit: soldații lui Constantin, s'au avântat în urma drapelului lor, o învățaseală de nedescris s'a petrecut: Maxențiu, care se afla aproape, cade de pe pod cu calul și se înecă în Tibru: armata sa se risipește pusă pe fugă și Constantin a cules laurii victoriei.

Valurile galbene ale blondului Tibru, curg leneșe la vale, curg ca o oglindă netedă, rare ori încredințându-se de câte un ochiu de unde, care se rotește o clipă și piere. Dealul verde, Monte Mario, se înalță pe dreapta, acoperit cu migdali și cu stejari; sub el, pe soseaua albă, fluieră tramvaiul alergând pe panglicile de oțel, dus de forța electrică; lumea trece veselă, uitându-se la verdeața eternă, respirând aerul limpede, îmbătându-se de splendoarea azură a cerului ce pare de primăvară; — și prea puțini, își aruncă ochii spre undele galbene și ticsite, și și mai puțini se gândesc la frământarea și la sângele vărsat pe acest teren acum 16 secole... Nici o piatră, nici un semn, nici o amintire... Și doar aci s'a petrecut una din cele mai mari bătălii ale căror urmări au fost așa de hotărâtoare, încât le vedem și astăzi.

Doar colo, departe, în cealaltă extremitate a Romei, în Palazzo Laterano, un grup de creștini, comemorează data aceasta memorabilă, închis între zidurile antice ale unui palat papal, singuri, fără concursul autorităților.

...Apusul se împurpurează, apoi încet, încet, se transformă în culoarea aurului topit, și peste cupola bisericii sfântu Petru, se lasă ca o aureolă de glorie, se înclină crucea poleită care scânteiază sus, strălucitoare...

Roma, 28 Oct. n. 1912.

I. T. Alian.

O frumoasă fundațiune pe seama „Asociațiunii.” În lupta de idei, ce o ducem în interesul neamului românesc cu toată tăria credinții noastre în ele, nu adesea am auzit glasuri stridente ca totățile semne ale ranelor deschise cari descoper vechi păcate de confesionalism, de neglijare a intereselor noastre vitale, de desarmare în fața primejdiilor, cari, pentru a le putea să le facem față, reclamă acumulare de energii, spirit de jertfă și integritate de suflet. Tocmai când desiluzia părea că-și încearcă puterea să se înrădăcească în sufletele oamenilor de fapte și de bunăcredință, cari simt răspunderea pentru progresul normal și real sub toate formele de înfățișare, — unul din aceștia „pentru eschiderea confesionalismului” în calitate de tutor a înduplecat pe vârul său, un tânăr licean de clasa a VIII-a la gimnaziul din Murăș-Oșorhei, cu auzirea sa în sumă de peste 100.000 cor. să o testeze Asociațiunii. Actul s'a făcut de notarul public Dr. Ladislau Csiki, fiind martori Dr. Enea Draia și Dr. Iosif Vancea. Singura restricțiune pe lângă purtarea numelui fondatorului, la întrebarea banilor e aceasta: Asociațiunea „să sprijinească scopurile bune românești când și unde va fi lipsa mai mare. Iar dacă activitatea Asociațiunii ar înceta, lăsământul să se împartă în două: între Consistorul gr.-cat. din Blaj și Consistorul gr.-or. din Sibiu”.

Tutorul e însuși fratele redactorului dela „Cultura Creștină” (!), iar liceanul: Ion Cornel Codarcea. Duiosă scrisoare trimisă nouă e plină de îngrijorare față de evenimentele ce se desfășură la noi acasă în condiții așa de neprielnice în urma lipsei de entuziasm și jertfă pentru unitatea sufletească, câtă vreme am putea toți ca un singur om să veghiăm neadormiți la căpătâiul destinului noastre. Interesele vitale nu pot nici măcar văzute, necum nutrite și întărite de desinteresate, în deslănțuirile de ambiții nedrepte de orice ordin — fie chiar de ordin religios. Trebuie să pătrunse cu calm și seriozitate. Intâiu și intâiu noi suntem un neam românesc, și mai presus de ori ce avem datorită de a ne păstra limba, naționalitatea.

Fapta asta e o faptă de regenerare, deci trebuie înțeleasă. Mai mult decât ori când se simte necesitatea unui criticism serios și înțelegător

care să se manifesteze în realități de regenerare. Criticismul vorbelor neinspirate de gândul bun, al limbușiei, ar trebui să înceteze.

Fericim pe sămănătorii gândurilor bune!

Dela reuniunea femeilor române din Arad. Sortirea lozurilor reuniunii femeilor române din Arad și provincie se va face în ziua de 3 (16) Noemvrie a. c. la orele 3 d. a. în localul Asociațiunii naționale arădane pentru cultura poporului român (în casele diecezane de lângă catedrală).

Rog cu isistență pe toți acei domni și doamne, cari au primit lozuri pentru vânzare, ca cel mult până în 8 Noemvrie n. a. c. ori să restituie acele lozuri ori să trimită prețul lor la adresa doamnei casiere Aurelia Dr. Petran (Arad, str. Lázár Vilmos). Lozurile nerestituite se vor considera ca vândute și pentru prețul lor vor avea să răspundă aceia, cărora li s'au predat. Arad, 17 (30) Octomvrie. Sofia Belleș, prezidentă.

Nou avocat român. Dl. Dr. Augustin Rățiu anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Turda, piața Kossuth Lajos Nr. 1 la Jelineck lângă podul cel mic.

Necrolog. Preotul Ioan Micloși din Covăsinț a repauzat ieri dimineață în etate de 48 de ani. Înmormântarea va avea loc mâine, la orele 11 a. m. — Odihnească în pace!

O preumblare nocturnă a unui elefant în Paris. În zilele trecute sosise în gara din Paris la 2 ore noaptea un elefant în societatea altor doi pachidermi. Păzitorii lor îndată ce îi scoborîră din vagon i-au pornit la drum pe stradele Parisului spre circul unde aveau să delecteze privitorii cu producțiunile lor. Deabia părăsiră gara și elefantul răpit de marea de lumină ce o răspundeau lămpile electrice cu un urlet de bucurie se puse în galop lăsând departe în urma lui pe păzitorii uimiți și buimăciți de voia nebună ce-l apucase pe elefant, care îndată pe Quai de la Gare răsturnă poarta dela o casă, apoi se îndreptase spre un birt, la care demolă rolladele și spărgând sticla vitrinei își întinse trâmbla și aruncă jos toate sticlele ce le aflase. În același fel demolase apoi și taraba unui franzezar și a unui comerciant de pești. Ajungând pe Quai d'Austerlitz îi dispăcură porțile dela vre-o câteva case și spre groaza portarilor, treziți din somn le făcu tândări cu lovituri puternice. Răsfățat la culme în bucuria lui ajunsese elefantul pe bulevardul Beaumarchais, unde culoarea roșie a unei țigări mari îi atrase atenția și fără multă bătaie de cap se hotărî a-i face o vizită proprietarului tutungeriei, deasupra cărei atârna țigara cea mare roșie. Câteva lovituri cu capul și el sări prin ușa spartă în tutungeria unde să puse să facă ordine după rânduiala lui. Cutiile de țigări și țigarete începură să zboare, armariul fu zdrobit, cuptorul răsturnat, instalația de gaz ruptă și în zgomotul infernal proprietarul cu soția sa, cari dormiau într-o chilie alături săriră îngroziți din pat și-și luară refugiu pe fereastră în ogradă cugetând că e un cutremur de pământ, dar și era momentul suprem! Zidul ce despărțea chilie de durmit de tutungerie se prăbuși sub loviturile elefantului. Pompierii și poliștii alarmați grăbiră cu funii și puseră capăt producțiunilor acrobatice ale elefantului, care mulțumit cu isprăvile sale se lăsă liniștit să fie tras afară pe stradă, ca să-și continue drumul după acest intermezzo spre circ.

x **Fabrică de cutii de hârtie** (cu putere motorică) și întreprindere pentru lucrarea hârtiei. **Jngusz I. és Fia Arad**, Cetate, temnița militară ces. și reg. Execută cutii pentru pachetare, — pălării și pentru zaharicale. Cereți prospecte. (J. 533.)

x **Ustredna Banka din Budapesta** ne comunică, că la tragerea lozurilor convertite dela Banca Hipotecară Ungară din 25 Octomvrie a. c. s'au sortat următoarele lozuri cu câștiguri mai mari:

Seria 3474 Nr. 2 C 75.00.—
Seria 963 Nr. 28 C 3.000.—
Seria 263 Nr. 87 C 1.500.—
Seria 2036 Nr. 37 C 1.500.—
Seria 2440 Nr. 44 C 1.500.—

Ultima oră

Atacul unui ziar unguresc contra ministrului de externe austro-ungar.

Budapesta. — Ziarul unguresc „Az Est” publică un articol foarte vehement în contra ministrului de externe contele Berchtold spunând, că despre toate demersurile, tratativele și consfătuirile militare în chestia balcanică diplomația austro-ungară nu știe nimic. D. Berchtold numai din glumele seci ale revistei „Simplicissimus” cunoaște stările din Balcani precum și aspirațiunile și stările economice și militare ale popoarelor balcanice. Diplomația noastră totdeauna a dat puțină atențiune stărilor balcanice, câtă vreme trebuia să se știe, că *monarhia noastră are mari interese în Balcani iar provincia de aci trebuia s'o ocupe fie cu arma, fie prin prietenie, ori fie printr'o alianță oarecare.*

În loc de aceasta toți fiii statelor balcanice aliate ne-au devenit dușmanii cei mai neîmpăcați. Iată ce ne-a făcut diletanta și neputincioasa noastră diplomație, care *susține un număr colossal de spioni, specialiști, ambasadori, consuli și atașati militari numai pentruca să știe totul.* De astădată s'a dovedit, că ea n'a știut nici ceea ce se petrece în Balcani, și nici care e situația Turciei... E pagubă de fiecare filer ce se dă acestei instituțiuni proaste.

Scupștina în Üsküb?

Belgrad. — „Pravda”, în ediția de dimineața, publică senzațională știre, că guvernul se ocupă cu ideea să convoace Scupștina în vechea capitală a țării Dușan și aici să se decreteze anexarea către Serbia a teritoriului turc cucerit. *Această știre este de-o extremă importanță care, dacă se va confirma dovedește că Serbia voiește să aducă pe marile puteri în fața unui fapt acimpli.*

Bulgaria nu voiește armistițiu.

Paris. — În cercurile diplomatice bine informate se vorbește, că guvernul nu va primi armistițiu, deoarece armata bulgară e hotărâtă să meargă deodreptul în contra Constantinopolului. *Diplomații francezi au mari teme din cauza unei eventuale răscoale în capitala Turciei și, deci, a unui masacu al creștinilor.*

Audiențe importante la regele Carol.

București. — M. Sa regele Carol a-primit azi dimineață în audiență pe ambasadorii de aici ai marilor puteri. *Acestei audiențe i se atribuie o deosebită importanță.*

Lupte decisive la Lüle-Burgas.

Sofia. — Oficial se anunță: După lupte de două zile bulgarii au reușit o învingere strălucită asupra armatei principale bulgare. Turcii s'au retras într'o dezordine complectă spre Lüle-Burgas.

Sofia. — Agenția telegrafică bulgară anunță, că retragerea armatei principale turcești s'a prefăcut într'o adevărată fugă. *Bulgarli au ocupat Lüle-Burgas.*

Constantinopol. — Agenției telegrafice i se anunță din Constantinopol: Poporația din Stambul așteaptă cu un interes încordat știrile ce sosesc de pe câmpul de războiu. Îndeosebi sunt așteptate știrile despre luptele ce se dau lângă Viza și Lüle-Burgas. Cealaltă parte a războiului n'are pentru ea aproape nici un interes.

Un mandat de intervenire pentru România.

Paris. — Corespondentul din Petersburg al ziarului „Newyork Herald” telegrafiază: În cercurile diplomatice de aici se crede a se ști că **Austro-Ungaria și Rusia voiesc a însărcina România să intervină** cu scopul, ca să constrângă statele balcanice la o moderare, iar pentru aceasta monarhia austro-ungară și Rusia i-ar asigura concesiile la hotarele Dobrujei.

Comandamentul militar rusesc consideră chestia Turcia de pierdută și condamnă politica lui Sasanow care tinde numai a face servicii

capitalului mare francez, care are mari interese în Turcia.

Sedința de azi a camerei ungare.

Opoziția a hotărât, într-o conferință ținută azi dimineață, ca de data asta nici să nu încerce a străbate în cameră. A încredințat însă pe conții Károlyi, Bathány și Zichy să meargă în fața parlamentului și să se convingă dacă și astăzi e impresorat de miliție. Aceștia luând un automobil, au venit în fața parlamentului și după ce s'au încredințat că situația e aceeași ca și ieri, s'au depărtat pe o stradă laterală.

Contele Tisza deschide ședința la orele 10 și jumătate în prezența a vre-o 100—120 de deputați. Se dă citire autografului regesc, prin care se numește noul președinte și vicepreședintele camerei magnaților. Se ridică apoi ministrul președinte Lukács și prezintă camerei un proiect despre instituirea unei garde parlamentare, chemată să asigure activitatea netulburată în cameră, depărtând, în caz de nevoie, publicul depe galerii, scoțând cu forța pe deputații recalcitranti din cameră și stând întru toate la dispoziția președintelui camerei. Camera înțelege a primit cu unanimitate proiectul, care urmează să fie predat acum comisiilor competente spre studiere.

Deasemenea se primește fără discuție proiectul lui Kammerer despre alegerea unei comisii de 21, care va avea să revizuiască regulamentul intern al camerei. Rămâne ca președintele să convoace la timpul său din nou camera, când se vor alege apoi și membrii acestei comisii și când se vor lua apoi și dispozițiuni cu privire la lucrările următoare. — Cu aceasta debaterile iau sfârșit și ședința se închide.

ORONICA SOCIALA

Dela desp. „Vișeu-Iza” al Asociațiunii.

Cătră preoții români.

Mult Onorate Domnule,

Pentru facerea raportului general despre activitatea dezvoltată în cadrul despărțământului Vișeu-Iza al Asociațiunii culturale române, mai ales însă pentru ilustrarea stării culturale, sociale și economice a poporului român din toate comunele aparținătoare despărțământului nostru — avem neapărată lipsă de informațiunile tuturor Preaonorăților domni preoți în aceasta chestiune.

Cu tot respectul vă rugăm deci să binevoiți — cel mult până la 15 Noemvrie n. a. trimite la adresa dlui Dr. Gavrilă Iuga avocat în Vișeu de sus și secretarul desp. „Vișeu-Iza” răspunsul dv. la următoarele întrebări:

1. Numărul locuitorilor a) români, b) străini?
2. Câte % din poporul român știu ceti și serie?
3. Ce reuniuni sunt în comună (de credit, temperanță, rugăciuni ș. a.?)
4. Este cor bisericesc? Bibliotecă școlară sau parohială?
5. Câte studii se propun în l. română și câte în l. maghiară la școala elementară română?
6. Ține-se școală cu adulții și cu analfabeții?
7. Câți au învățat a ceti și serie în iarna trecută?
8. Câți intelectuali sunt în comună (pe nume) și cari sunt înscriși de membri la Asociațiune?
9. Este grădină de pomi? Cum se cultivează și cine se împărtășește din rodurile ei?
10. Este grănar bis prăvălie română, sunt măeștri români?
11. Este vr-o tovărășie agricolă, industrială sau comercială a) româna, b) maghiară?

12. Cu ce se ocupă poporul în sările lungi de iarnă?

13. Ce gazete cetese? Fiecare deosebit sau aveți sală de cetire?

14. În câte exemplare și pe a cui adresă sosesse în comună cărțile bibliotecii populare?

15. Ce chestiuni s'ar putea tracta mai cu folos în prelegerile populare la dv.?

16. Tinde-vă-ți mâna de ajutor comitetului Asociațiunii ca să înființeze reuniuni de temperanță în toate comunele și câte un magazin de bucate în ambele cercurile pretoriale?

17. Ce credeți că trebuie mai ales să facem pentru prosperarea Asociațiunii și pentru deșteptarea și înaintarea culturală a credincioșilor dv. din parohie?

În adunarea generală ce vom ține la 1 Decembrie n. a. c. în Dragomirești se va citi raportul întregit prin informațiunile primite dela Veneratul Cler și să va face socotcală preste starea culturală a fiecărei comune bine sau rău cărmuită. Tot atunci se vor lua măsurile necesare pentru deșteptarea mai teminică a fraților noștri plugari de pe întreg teritoriul despărțământului.

Am dori ca nici un cărturar român din despărțământul nostru să nu lipsească din lista membrilor Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ca să nu fie silit secretarul să întrețese în raportul său și lista rușinoasă a intelectualilor români nemembri și străini de cătră cultura neamului din care sunt născuți, nici să facă pomenire dureroasă de atâtea cercetări ale noastre rămase fără pomenirea dureroasă de atâtea cercetări ale noastre rămase fără de răspuns, câte am adresat până acum Preaonorăților domni preoți în interesul luminării poporului țaran.

Din ședința comitetului despărțământului „Vișeu-Iza” ținută în Vișeu de sus la 23 Octombrie n. 1912.

Emil Bran,
directorul desp.

Dr. Gavrilă Iuga,
secretarul desp.

Prelegerile populare ale despărțământului.

Comitetul despărțământului „Vișeu-Iza” al Asociațiunii a stabilit continuarea prelegerilor populare pentru comunele:

1. *Poieni (Sajómezö) în 3 Noemvrie* la orele 10. Delegat: Ștefan Ilinczy. Conferențiar Ștefan Pop, despre „Mijloace de înaintare economică și culturală”.
2. *Bocicoel în 3 Noemvrie* la orele 10. Delegat: Dr. Kindois. Conferențiar: Dr. Vasile Meșter: „Urmările neștiinței”; Dr. Ilie Kindois: „Despre contracte”.
3. *Ieud, în 3 Noemvrie*, la orele 3. Delegat: Ioan Bârlea. Conferențiar: Dr. V. Meșter: „Invățături din legile comunale. Dr. Ilie Kindois: „Compososoratele și administrarea lor”.
4. *Săcel în 10 Noemvrie*, la orele 10. Delegat: Ioan Tarța. Conferențiar: Dr. I. Kindois. Însemnătatea economică a compososoratorilor”; Dr. Vasile Meșter: Legile comunale și comitatense.
5. *Seliștea-de-sus în 10 Noemvrie* la orele 3. Delegat: Dr. Vasile Meșter. Conferențiar: Dr. Ilie Kindois: Despre însemnătatea compososoratorilor”; Dr. V. Meșter: „Din legile comunale și comitatense; Ioan Torța: „Senaturile școlare, drepturile și datorințele lor.”

Din ședința comitetului ținută în 23 Octombrie în Vișeu-de-sus.

Emil Bran,
directorul desp.

Dr. Gavrilă Iuga,
secretarul desp.

Convocare.

Comitetul despărțământului „Vișeu-Iza” al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, invită cu toată onoarea membrii pre-

cum și pe toți acei, cari doresc înaintarea poporului român. — la 1 adunare generală cercuală, ce se va ține în 1 Decembrie c. n. la orele 11 a. m. în comuna Dragomirești, cu următorul

Program :

1. Deschiderea adunării. 2. Raportul secretarului asupra activității despărțământului. 3. Raportul casarului. 4. Alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri noi, încasarea taxelor și examinarea raporturilor. 5. Raportul comisii asupra rapoartelor. 6. Eventuale propuneri. 7. Prelegere populară. 8. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului ținută în Vișeu-de-sus, la 23 Octombrie 1912.

Emil Bran,
directorul desp.

Dr. Gavrilă Iuga,
secretarul desp.

SPORT.

Sportul modern și noi.

(Continuare și fine).

Tot la această serie de succese aparține partea volantă a Sud-Africanilor din Transvaal, fii ai burilor cari în 1898 asemenea prin volnică cucerire au trebuit să sucumbă sub puterea de stat a Angliei. Cu puținii lor concurenți au ajuns să fie plasați în seară la locul al optulea, ba au câștigat cea mai clasică cursă a Olimpiadelor: fuga maratică pe distanța de 42.2 kilometri. Eroul acestei curse ese Mac Arthur care a făcut distanța de mai sus în 2 ore 36 m. 54¹⁰/₁₀ sec., ba chiar și la locul al doilea a ajuns un bur sud-african după vre-o 120 metri Ghitscham purtătorul acelorași insignii glorioase. Abia la locul al treilea a ajuns itaianul Strobino care a participat ca locuitor al Statelor-Unite, în culorile Americii.

Destul de evident a fost în această direcție și egoismul național al svedezilor, cari deși duc o viață sportivă din cele mai intenzive, au ajuns să aibă ca arangeatorii olimpiadei, punctele cele mai multe 133 la număr urmând scurt după dâșii puternica Americă cu 129 puncte. Acest motiv de sentiment îl ilustrează mai mult un caz din cele multe: Era concurența saltului cu rudă la înălțime în care participă și svedezul Uggla între mulți alți reprezentanți ai popoarelor. S'a început cu înălțimea de 3.40 m. peste care trecuseră ușor mai toți. Înălțimile următoare erau parte trecute parte doborâte. Svedezul Uggla nu făcuse nici o greșală. Concurenții se împuținau și publicul imens al svedezilor aplauda tumultuos de câte ori trecea fără greș peste înălțime atleticianul lor. Abia mai erau cinci concurenți și înălțimea era deja 3.80. Svedezii erau cuprinși de conștiința învingerii, dar Uggla greșește și doboară lațul. O încercare încă și Uggla reușește: O furtună ca de trazuete umple stadionul. Vine înălțimea proxima de 3.85. Aici Uggla doboară lațul de trei ori una după alta și cade din combinația învingerii. La această constatare tot publicul svedez părăsește demonstrativ stadionul și rămân numai oaspeții pe arenă și în stadion. Treningul american a tras o dungă groasă aici peste socoata svedezilor cari voiau să vadă pretutindeni numai învingeri svedeze. Primul a fost Babcock cu 3.95, al doilea Nelson și Wreigt cu 3.85, iar svedezul afară de plasare cu 3.80 m. Bine înțeles că atitudinea șovinistă a svedezilor a creat o acută discuție și reprobare în opinia mondială. Acest caz îl amintesc pentru aceea ca să se vadă că și în aceste măsurări pasionante acei cari au fost la putere au abuzat de libertate pe contul desvălirilor în spirit sportiv. Svedezii puteau să ocupe loc res-

„Să nu vinzi seamp, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Se 228—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

... în tabella rezultatelor și fără aceste...

... pentru că suntem în materie putem a...
... un fenomen de-ascemenea natură, care
... de altă parte arată ivirea unor noi talente:
... raselor roșii și negre. În grupa Americanilor
... două capacități cari au stat fără păre-
... în mijlocul evenimentelor din Stockholm:
... Drews ricorderul mondial la fuga pe
... scurtă de 100 m. și 100 yarzi, apoi prin-
... Kahanomoku iarăș un ricorder mondial la
... totodată și campionul Olimpiadei din
... Stockholm. Sângele de yankee a ajuns în con-
... dorul învingerii. Doriau învingeri ame-
... și iarăș americane pe întreaga linie, la
... cursă, pe toate plasele, dar totodată
... ca nu supușii lor de altă culoare să le
... laurii gloriei, ci nobleța personală a spe-
... de culoare albă. În America aveau pe uni-
... rarul de culoare neagră Iak Drews care
... la rând pe toți câți se măsoară cu dâ-
... pe distanța lui, și având în vedere even-
... învingere la Stockholm pentru siguranță
... luat cu dâșii pe lângă matadorii lor. Au
... auzit în toilul preparativelor de prințel de
... neagră Kahanomoku, despre care se
... adevărate legende în ce privea capaci-
... de lui la înnot. Și deoarece știau prea bine
... australianii dispun în acest ram sportiv de pu-
... mult mai dezvoltate au trimis o deputație
... pe insula Haiti ca să roage pe priințul
... Kahanomoku să participe în colorile Americii.
... disprava gata și trenați cu pricepere au ple-
... Americanii la olimpiadă. Drews a bătut
... a vrut pe cei mai puternici rivali în fugile
... energizatoare, deoarece americanii în lipsa
... mai puternici rivali bătuti de Drews s'au
... destul de tari ca să câștige cursa deci-
... cu un yankee, au dat la o parte pe Drews
... negru și au făcut cursa ei între ei. Ameri-
... Craig este în felul acesta schampionul
... al olimpiadei.

De negrul Kahanomoku însă nu s'au putut
... Acesta de fapt a bătut pe australianii în
... plustru și el este azi în mijlocul admirației
... întregi. Pe urma învingerii lui s'au sporit
... punctele americanilor iar în vârful sta-
... apar falnic în vânt colorile Americii
... în vre-o 6000 de Americani strigă în tact
... roși signalul lor de izbândă: Rá-ra-ké,
... Es. E. După acestea ce să întâmplă: După
... olimpiadă Kahanomoku este mai rece primit
... oficialitate sportivă din America și acum ne
... vestește că nici un club american nu vrea
... înscrie între membrii ei activi deoarece
... yankeeilor americani nu ar putea suporta
... ca să treneze în apa aceea pe care pielea
... negru a infectat-o. Sistemul vechi al celor

puternici: „Der Mor hat seine Pflicht getan, der
Mor kann gehen.”

Nu aceasta este partea aceea cu care impun
... americanii. Căci de fapt au impus în o privință
... lăsând după dâșii o dungă groasă și perma-
... nentă de lumină. Intre dâșii s'a văzut cea
... mai eclatantă dovadă a disciplinei. De ani de
... zile trenau deja sub controlul și îndrumările
... trenerului Murphy, având anume în vedere o-
... lympiada dela Stockholm. În mâinile acestui om
... era concentrată toată acțiunea și cât de con-
... științios și-a îndeplinit-o o arată evident tabela
... rezultatelor ajunse. Disciplină și energie a do-
... minat în întreaga ceată respectabilă de vre-o
... 6000 de oameni, nu era cineva care să fi putut
... a se subtrage de sub poruncile categorice ale
... acestui trezor. Până când s'a urcat grupa la
... New-York pe corabie a luat în considerație
... propunerile tuturor, le-a analizat și a scos
... din ele ceace părea folositor pentru acțiune
... și succes, dar decând a plecat corabia n'a mai
... suferit sfetnici în jurul lui și cu o energie fără
... scrupul și considerații a condus și dispus în-
... tregul program al zilei controlând până în amă-
... nunte și pedepsind cu asprime pe fiecare atle-
... tician care s'ar fi încumetat a nu îndeplini pen-
... zui său zilnic sau celelalte dispozițiuni ale sale.
... Din această situațiune a izvorit apoi partea cea
... mai mare a succesor lor.

Mai avem încă o binefacere de amintit care
... se ține strâns de efectele plauzibile ale sportului.
... Este creșterea din curată pasiune către sport
... a mecenatilor. Și aici au produs americanii un
... exemplu unic în felul său. Toată expedițiunea
... la Stockholm a finansat-o milionarul Thomsen
... un sportsman devotat al Americii, care spre
... comoditatea atleticianilor n'a pregetat a face
... chiar dispozițiuni extraordinare. A pus la dis-
... poziția considerabilei grupe o corabie specială
... pe care a transformat-o anume pentru trebuin-
... țele de trening ale colorilor americane. Pe u-
... riașă corabie erau trene de alergări, de arun-
... cări, toate sculele necesare, băi diferite, mas-
... seuri, toate în abundență. Ajunși la Stockholm
... au folosit corabia de quarter și n'avea voie nici
... unul a sta afară în oraș dacă nu cumva era
... trening special în stadion. Iată încă un product
... impozant al sistemului și al pasiunii.

Puteai privi cu drag cum sună toate inten-
... ționile la moment, cum capacitatea fiecărui
... atletician își ajungea culmea tocmai în ziua mă-
... sorării. Apoi în fața fiecăruia aceea putere de
... voință, cu care absolvea cu cea din urmă adu-
... nare de puteri rezultate încă neajunse. Cine
... a văzut clișee din prestațiuni sportive, a putut
... constata din intuiție proprie grațiozitatea cor-
... palui când este în mijlocul prestațiunii sporti-
... ve. Vedeți acesta este omul frumos după con-

ceptia sportului modern: să-l vezi vânjos să-l
... vezi isteț, să-l vezi șiret, să-l vezi robust. În
... momentul deciziv când se recere o concentra-
... ție totilaterală pentru ajungerea succesului poți
... vedea pe fața atleticianului o fidelă expresie în
... vibrarea energică a muscilor și a ochilor.
... Concepția sportivă caută frumosul nu în tră-
... sături armonice ci în expresiuri de țarie și ener-
... gic. Puncti alătura de chipul lui Taipale finlan-
... dezul aruncător de disc, lângă o frumșeță băr-
... bătească de salon și veți vedea în mod evi-
... dent care dintre acești doi va corăspunde mai
... mult concepției moderne a timpului în care
... trăim. Sau puncti alătura hainele și pietrele
... scumpe și odorul și parfumul cel mai ales cu
... figura unui om care are o putere de voință ca
... fierul, care știe să propage în jur de sine fe-
... nomene de înțcală, energie și iscusință; cân-
... țăriți în ambele cazuri și veți vedea că timpul
... nostru vă face să constatați că între aceste
... două figuri de oameni s'a icuit o prăpastie. Ne-
... virovăția, armonia, liniștea și concepția me-
... ditativă au trecut; epocele în cari au putut a-
... cestate însușiri să se valideze au fost schim-
... bate, pe scama prezentului nu mai au valoarea
... conducătoare ca odinioară; azi suntem în fața
... unei situațiuni schimbate. Azi lumea admiră pu-
... tererea voinței, elasticitatea, munca productivă
... și viața zgomotoasă plină cu momente de is-
... cusință.

Onorată societate! Stau înaintea d-voastră
... ca reprezentant conștin al mișcărilor sportive.
... În mine sunt convins de binefacerele neprețuite
... pecari le aduce o eventuală mișcare sportivă
... în sânul tinerimii noastre de pe băncile școa-
... lilor. Am sentimentul sigur că între d-voastră
... am putut rupe cu mine o seamă de oameni cari
... și până acum au avut în adâncul inimilor lor o
... dorință vagă către aceste mișcări. Pe lângă
... acestea am confesiunea multor prietini de prin-
... cipii cari m'au asigurat în multe chipuri că
... chestiunea sportivă și-a ajuns maturitatea ne-
... cesară în publicul nostru ca să putem atrage
... această mișcare în centrul de interes și de ac-
... tivate a tuturor studenților români cari do-
... resc să-și îmbogățească programul lor de mun-
... că cu un teren nou și modern.

Dacă în toilul acestor mișcări n'am ajunge
... alte rezultate pozitive decât schimbarea men-
... talităților dela concepția meditativă la cugeta-
... rea energică a muncii productive, la cultivarea
... puterii de voință, a întroducerii sistemului în
... toate acțiunile, a elasticității și istețimii și în
... cazul acest am făcut pentru iubitul nostru neam
... atât de mari servicii încât generația noastră
... de-acum intrată în viață pe tot teritoriul locuit
... de români al acestei țări va putea desvolta o
... activitate atât de febrilă și binefăcătoare încât

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

— Urmare —

Acest bun tânăr German, Excelență, toamai
... se întorse: el luase o persoană tânără de tot
... cele mai recent ieșite din Institut... O
... și pară în adevăr atât de subtilă*), atât de
... (Cieikof exprimă printr'un joc de fi-
... mie subtilitate a tinerei dame). Ei căzură aco-
... să zic așa, în plină lună de miere, când pe-
... era galeșă, de tot de fericire, alătura de
... iar, luând ceaiul, în chip nevinovat, zău, ea
... încerași, nu-i așa, generale?... Deodată, ușa
... deschide, și le pică acolo... o surpriză... o ava-
... care nu era de zăpadă.

— Imi închipui, zise răsând generalul, cât
... de gentili domniile aceștia. Iată o a doua zi
... unată! Ha, ha, ha!

— Apariția lor avea ceva fantastic pe cât pă-
... rea; Germanul fu atât de isbit de ea încât cre-
... dea că-și pierde capul. El se ridică, se duce spre
... ei, și-i întrebă glacial ce voiesc. „Haide! zic ei,
... iată ne primești tu! Ah! asta-i bună! Schimbare
... de decor; altă scenă, alt limbaj. Să vorbim des-
... pre afaceri și repede. „Haide, haide! cât vin se
... culege pe demeniile priințului? Arată registrele.
... Da, da, registrele! numai decât registrele!” Ger-
... manul crezu că vede iadul; el bolborosi. Iată ce
... era! Ei îl luară, îl logară cobză și-l luară la oraș.
... Intendentul stătu un an și jumătate la închi-
... scare.

— Im! făcu generalul.

Ulinka își încrucise mâinile pe piept și strânse
... buzele.

„Tânăra femce, Excelență, făcu ea multe de-
... mersuri; dar ce poate să facă o femce curată, ca-
... re nu cunoaște lumea, și care n'are experiența a
... nimie? E încă o mare fericire că s'au găsit niște
... oameni cum se cade cari i-au arătat singurele căi
... de împăcare devenite cu puțință. Germanul se-
... pă din prigoana aceasta, dar îl costă două mii
... de ruble și cheltuielile unui banchet monstru.
... Când, la desert, toți, și el de asemenea spre a nu
... ascunde nimie, ajunseseră la gradul când începe
... vorbăria greoaie a adevărarilor de aci încolo fără
... consecințe, îi ziseră: „Ei bine! vezi, frățioare,
... tu ne-ai dat cu pfui la o păcătoasă de epocă, când
... închipuirea ta era să nu vadă decât bărbii rase

proaspăt... Nu, vezi tu, să ne vrei negri, fiecare
... ne va voi albi!”

Generalul pufni de ris.

Un sentiment dureros se reflectă pe nobilul
... și frumosul chip al tinerei fete.

„Ah! tată, zise ea mișcată, eu nu înțeleg cum
... poți tu să rizi de scenele astea îngrozitoare, cari
... mă aruncă într'un noian de tristeță: nu voi vedea
... nici dată cu sânge rece că se petrec asemenea
... orori la vederea și la cunoștința întregii lumi, și
... că lumea, că cei mai cinstiți oameni măcar nu
... vestejesc cu disprețul lor pe vinovați. Nu țiaș
... putea spune ceace se petrece în mine, dar mă
... tem să nu devin rea, neîndurătoare; eu gândesc,
... eu gândesc...”

Generalul se temu o clipă că o vede izbucnind
... în lacrimi; ea tresări și rămase așa.

„Numai cât, pentru Dumnezeu! nu fii supă-
... rată pe noi, zise generalul; noi nu avem nici o
... parte în toate astea. Nu-i așa? continuă gene-
... ralul adresându-se lui Cieikof. Vime și-mi dă o
... sărutare, și intră în odaia ta; cu merg să mă îm-
... brac pentru prânz. Ei da, tu! zise el privind la
... Cieikof, nădăjduese că prânzosti la mine?...”

— Dacă Excelența voastră îmi făcea atâta...

— Fără mofturi: la ce mofturi? eu mai pot
... încă, mulțămită lui Dumnezeu, să dau de mâncare
... cuiva; avem varză aici”.

*) Interpretare: „Primește-ne prăfoși și mur-
... dari; căci rași și îmbrăcați vom avea peste tot pri-
... vire bună”.

cauza noastră va fi dusă înainte cel puțin cu atât cât se poate pretinde dela o generație care și-a luat deviza muncii, a energiei și a sistemului.

Dar eu am credința firmă că chestiunea sportivă va deschide larg porțile succeselor ca fii acestui neam să treacă victorioși încununăți cu lauri în număr oase întreceri peste bariera țantei. Nu dorim să conducem înaintea tuturor neamurilor. Dorim numai ca talentelor cari s'au ivit ici-colea în chip sporadic să le dăm posibilitatea și îmbărbătarea însuflețirii noastre ca să tindă la suprem, la rândurile cele dintâi. Dacă nu dorim a ajunge nivelul sportiv al vieții din America sau Anglia, dar dorim fierbinte și avem credința firmă, că vom putea fi o Finlandă a războiului unde sub asemenea asupra ne vom trăi traiul nostru, numai al nostru, fără ca să ne doară capul de cei cari nu ne vor putea opri calea noastră.

Și atunci când neamurile lumii vor chema semintile la măsurare ca să-și dea dovada energiei lor și a puterii lor de viață ne vom înșira și noi cu grupa noastră la pleiada imensă a concurenților și vom documenta acolo cu fapta tot ceea ce ni se falsifică și ni se fură aici. Lumea va prinde atunci vestea adevărată a cauzei noastre și vom fi cunoscuți. Răbdarea loială nu va mai avea urme și traiul nostru va fi de mult redus la „Prin noi înșine.”

Cu toată căldura mea recomand această chestiune Mult Onoratei Societăți.”

PAGINI RASLEȚE.

Bebel și războiul din 1870.

Emil Ollivier publică volumul al XVI din monumentală operă „L'Empire Liber”. — Liebnicht și Bebel condamnă pe Bismarck. — Pagini din memoriile lui Bebel.

Din dezastrul Franței, din 1870, dintre actorii cari au jucat un rol important în această mare dramă, au mai rămas doi supraviețuitori, încărcăți de ani, de amintiri și de răspunderi: E fosta împărăteasă Eugenia, soția lui Napoleon al III și Emil Ollivier, fostul prim-ministru al împăratului, în momentul războiului.

Soția lui Napoleon al III, care are o foarte mare răspundere în acest dezastru, trăiește retrasă la Londra, în afară de mișcarea politică și intelectuală, neținând să dea vre-o lămurire în această mare problemă istorică.

Emil Ollivier, după ce a tăcut mai bine de douăzeci de ani, timp în care urgisit de o națiune întreagă, s'a mulțumit ca în singurătate să claseze documentele privitoare la acest eveniment, a început să publice o operă monumentală, intitulată: „L'Empire Liberal”, care narează și comentează, cu o extraordinară bogăție de documente, toate actele domniei lui Napoleon al III-lea.

Zilele acestea va apare volumul al XVI din această operă.

Mai înainte de apariția acestui volum, ziarul „Figaro” publică în suplimentul său literar, un capitol inedit, intitulat: „Războiul din 1870, judecat de un socialist german”, articol pe care îl comunicăm cetitorilor noștri, prezentând, în afară de interesul lui istoric și literar și un interes de actualitate, în aceste momente în care războiul preocupă toată lumea.

Toată viața mea, în ceea ce privește cugețorii socialiști, am fost hărțuit de două sentimente: cea mai vie simpatie pentru persoane lor, și imposibilitatea de a adera la teoriile lor.

Simpatizez cu persoana lor, fiindcă sunt oameni dezinteresați, generoși, cari în lumea noastră sunt mișcați de suferința umană și sunt pasionați de a o vindeca.

Nu am putut adera la teoriile lor, fiindcă toate aceste teorii au pentru mine un punct de plecare de distrugere, sau cel puțin subordnarea libertății individului autorității statului

și fiindcă toate au ca rezultat agravarea finală a relelor pe cari vrea să le ușureze.

Mi-ar fi plăcut să fiu prietin cu Felon, care ar fi fost un delicios tovarăș de viață, dar așa fi avut oroare să trăiesc în cetatea lui dela Salenta, tip original al societății colectiviste.

Din contră, așa fi avut o desăvârșită mulțumire să trăiesc în cetatea Thélème, pe al cărui froton Rabelais a scris: „Fă ce vrei.”

În mod deosebit am acest îndoit sentiment față de cei doi socialiști germani: Bebel și Liebnicht.

Am pentru teoriile lor nemțești aceiași repulsiune ca pentru utopiile franceze: ceea ce știu însă despre ei, îmi inspiră simpatie pentru personalitatea lor.

Personalitatea lui Bebel e subjugătoare. Nu e nici un vizător, nici un filosof: e un puternic om de acțiune. Dialectica lui impetuoasă, plină de luciditate și precizie. Pateticul lui nu are nimic artificial și antrenează masele, fiindcă el crede în ele, și ele în el. Are un curaj de leu.

Astfel în 1867 Bebel a susținut că adevărata tendință a Prusiei nu e unitatea Germaniei, ci transformarea Germaniei într'o cazarmă în care Prusia să aibă rolul caporalului. Nici amenințările, nici prigonirile nu l'au împiedecat să denunțe această ambiție opresivă a Prusiei.

Dacă Bebel e Achille, Liebnicht e Patrocle. Sincer, convins, just, curajos ca și amicul său, e mai cultivat, mai învățat ca el. În unele chestiuni sunt în divergență de opinii, bunăoară asupra mișcării dela 1848, pe care Liebnicht o admiră, dar în care Bebel nu vede decât confuziune: aceste divergențe nu au ajuns nici odată până a se transforma în separare, și în cele din urmă s'au acodrat în scopul lor final.

Amândoi căsătoriți, au fost părinți de familie foarte duioși.

Liebnicht a fost cel dintâi în Europa, în momentul în care nici critica franceză nu se indigna împotriva depeșei dela Ems (depeșă falsă, fabricată de Bismarck, care a provocat războiul), care a denunțat fabricarea ei provocătoare. Demonstrarea lui spirituală și elocventă a devenit opinia nediscuțată a istoriei. Din acest punct de vedere, merită recunoștința tuturor Francezilor, chiar a celor cari nu sunt socialiști.

Bebel, care încă din 1870, fără a cunoaște faptele, protestase contra nedreptății triumfătoare, aduce în Memoriile lui mărturisirea omului devotat adevărului.

Bebel spune:

„Atitudinea pe care Liebnicht și eu am luat-o în timpul războiului din 1870, în Reichstag și în afară, a fost multă vreme obiectul discuției și violentelor atacuri, chiar până și în mijlocul partidului nostru. La urmă, ni s'a dat dreptate. Intru cât mă privește, nu am regretat atitudinea care am luat-o: dacă am fi știut, ceea ce am aflat mai târziu, din mai multe publicații oficiale și neoficiale, atitudinea noastră ar fi fost mai energică.

Nu ne-am fi mărginit să ne abținem dela votarea întâielor credite cerute, ci în mod direct am fi votat chiar contra războiului.

Astăzi nu mai încapă nici o îndoială că acest război a fost voit și preparat de Bismarck, cu lungi uneltiri. Dacă în 1870 a reușit mai bine ca în războaiele din 1864 și 1866 să pozeze într'un inocent provocat, faptul se datorește lucrului că, în afară de un restrâns cerc de confidenți, Bismarck, cu această ocazie, a păcălit pe toată lumea, începând cu regele Wilhelm, și că a convins pe toți că Napoleon al III-lea era provocătorul acestui război, pe care el nu făcea altceva decât să-l suporte.

Istoricii oficiali și oficioși ai Germaniei susțin și astăzi această teză. Știm însă, că dacă Napoleon al III-lea a declarat războiul, lucrul se datorește faptului, că Bismarck a știut să-l constrângă, jucând cu atâta îndemănare cărțile încât se părea că Napoleon a dorit și căutat războiul.

Însuși oameni ca Marx și Engels au fost păcăliți și au reprobat sus și tare pe împăratul Francezilor ca responsabil al teribilului conflict. Cu toate acestea, Marx și Engels erau

mai bine plasați ca noi pentru a judeca situația politică.

Nimeni nu se gândea, sub vijelia evenimentelor, că Franța, acuzată de provocare, era mai puțin preparată pentru război, decât Germania, care părea că se resemnează la război.

Am început a acuza pe Bismarck încă din anul 1873, în două articole din „Volkstaad” intitulate: „Pentru 2 Septemvrie”. Aceste articole, arătate lui Liebnicht, puțin corectate de el, au apărut în fruntea broșurei: „Depeșă din Ems, sau cum se fac războaiele.”

Astăzi repet ceea ce spuneam atunci cu Liebnicht:

„În Iunie 1870 nimeni nu credea la Paris posibilitatea unei lupte cu Germania. Cu trusprezece zile mai înainte de izbucnirea războiului, camera franceză micșora contingenta dela 100,000 oameni la 90,000: ministrul de război, Le Boeuf, declară că consimte la această scădere, pentru a dovedi dorința de pace, iar președ. consiliului, E. Ollivier, răspunde unei chestiuni a dlui Jules Fabre, spunând că nici odată pacea nu fusese mai aspră ratată, și că nicăiri, nu exista nici o chestiune atâtantă.”

Depeșa dela Ems, lansată în lume, trimisă tuturor cabinetelor străine, a fost incontestabil un ultragiu adus guvernului și poporului francez. Eram la un bărbier, când am citit această depeșă în „Allgemeine deutsche Zeitung”. Am aruncat ziarul pe masă și am strigat:

— „Ei bine, vom avea război!”

Toate aceste pasagii sunt luate din Memoriile lui Bebel.

POȘTA REDACȚIEI.

Aboțat 3494. Credeam că v'am răspuns. Am scris și noi. Dar cele trimise nu se pot publica și ni păstrăm manuscrisul. Faceți după cum credeți că mai bine și să nu pierdeți din vedere, că avem lege legale pentru neazuri de felul celor scari vă precuțăm. Salutări.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ

„LUCEAFĂRUL”

IONESCU & PEREANU, BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 116, ALĂTURI DE BISERICA-ALBĂ

Roagă pe toți românii cari vin în capitala țării să gătească o cerceta, găsind tot ce le trebuie în ieftin ca ori unde, reviste și foi românești țară și peste hotare. (o 510-)

Pianuri excelente, pianine și harmonium

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRO magazin de pian

BUDAPESTA, Váci-körut nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de pianouri

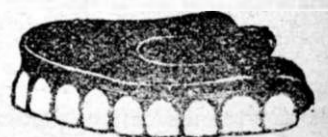
[E 369—20]

NAGY JENÓ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97—120)

Un candidat de avocat
 până află aplicare cu 1 Nov. a. e. în can-
 celăria subscrierului

Dr. Ion P. Olteanu,
 adv. Magyarlâpos.

(No 472-12)

Creme pentru față, pudre
 pentru, parfumerii etc. de vânzare — mare
 asortiment — la drogheria și parfumeria **Tö-**
Andor és T-sa, Arad Fő-tér.

(No 518)

Instiințare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și
 împrejurimi, că am deschis în ARAD, str. Luther
 nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie
 de încălțăminte. Lucru prompt și mulțumitor. Roagă bi-
 zitorul să prijin:

(No 501-10) Szálas József, curățitori

Manuale folosite și noi

În toate institutele de învățământ precum
 în bibliotecile și revizite de seris se capătă cu pre-
 țutură la librăria **Pichler Sándor**, Arad,
 str. Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.

(No 307-100)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri
 că și onoratul public, căci în maga-
 zinul nostru de ghetete se poate cumpăra totfelul
 de ghetete după moda cea mai nouă pentru domni,
 și copii cu cele mai modeste prețuri.
 Ghetetele sunt fabricatul nostru propriu de
 din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

(No 221-25) Asociațiunea pantofarilor
 (Aradi Czipészok Termelő Szövetkezete)

Arad, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma roșie”.
 JUSTIN OLARIU, director executiv.

Medicul orășenesc districtual
Dr. Arnold Hecht

și-a mutat locuința în str.
 Batthyányi nr. 17/a I etaj
 (în colțul străzii Kossuth).

ORĂZĂ: dimineața dela orele 7½-8½
 după amiază dela orele 2-3. Telefon: 536.

(He 540-3)

Le 517-5

FEMEII!

BĂRBAȚI!

Cel mai sigur medicament
 pentru **scurgerilor** acute și
 cronică
 canalului de urin și contra aprinderilor sunt boabele

CASANTOL

de la Örkény. Pentru femei în contra florilor albe,
 și pentru bărbați în contra scurgerii canalului de
 urin. Recomandat din partea medicilor specialiști ca
 cel mai excelent și mai sigur medicament.

0 sticlă 3 coroane.

Vânzare exclu-
 sivă la farmacistul
ÖRKÉNY HUGÓ
 BUDAPESTA, VII., Thököly-ut nr. 28. Depot 115.

WEISZ
RÓZA

salon de pălării pentru dame,
 Arad, str. Deák Ferenc 2.

Am onoare a aduce la cunoș-
 tința on. dame, că m'am reîn-
 tors din călătoria mea făcută la
 Viena, de unde mi-am asor-
 tat salonul cu cele mai noi

modeluri de pălării pentru
dame, — velour și plisă.

Pălării de doliu și transformări se execută în 24 ore.

(Ve 408-10)

Dacă voiți să faceți
mare economie în bani

atunci neconditionat să cercetați
 noul magazin restaurat de halne
 pentru bărbați, băieți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad,
Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte
 bogat de tot felul de ghetete, pălării
 și articlii de modă pentru bărbați
 Prețuri foarte ieftine.

Grăbiți a vă folosi de acest
prilej rar!
 (No 496-10)

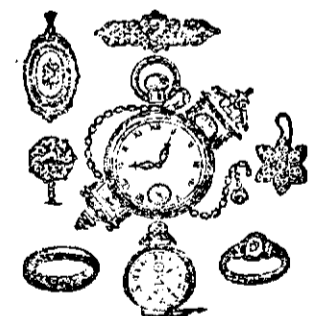
Gratis

Szentgyörgyi Gy. Gyula

orologier

Sátmar — Szatmár,
 str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel de
 reparări și cumpărări
 de oroloage ofer ga-
 ranță.

Voiți să faceți economie de bani la comenzile de haine?
 Comandați haine la atelierul de croitorie
 pentru domni a lui

Ilie Nișulescu

LUGOJ, strada Timișorii nr. 28.

(No 460-60)

Unde se pregătesc cele mai moderne haine
 pentru bărbați și băieți, tot felul de costume,
 pardesiuri, paltoane, și a. m. din cele mai
 bune stoffe englezești cu prețuri moderate.

Radó Gyula

magazin de par-
 desiuri pentru dame

■ ARAD ■

Au sosit

noutăți de

toamnă și

de iarnă,

asortiment bogat:

Raglance engleze,
 Pardesiuri moderne pen-
 tru dame,

Paltonașe de plisă,
 Pardesiuri Brocca,
 Paltoane pentru teatru,

Blane engleze,
 Pardesiuri de lână,
 Costumuri engleze,

Paltoane pentru fete,
 Pardesiuri pentru copii,
 Talii moderne,

Halaturi, jupoane, mod.

Haine și talii
de doliu.

Prețuri fixe. Telefon 238.

(Ra 531-10)

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor
Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită

:: bine :

(Be 157-60)

In atenția pomicultorilor!

Ofer altol de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,

K 500) mare proprietar în Brečka, Bosna.

(Ba 116-280)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,

VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singurii pot face săparea cu instrumentele mele.

Primi lucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pentru impletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Correspondență în limba maghiară, eventual germană.

(Va 47-50)

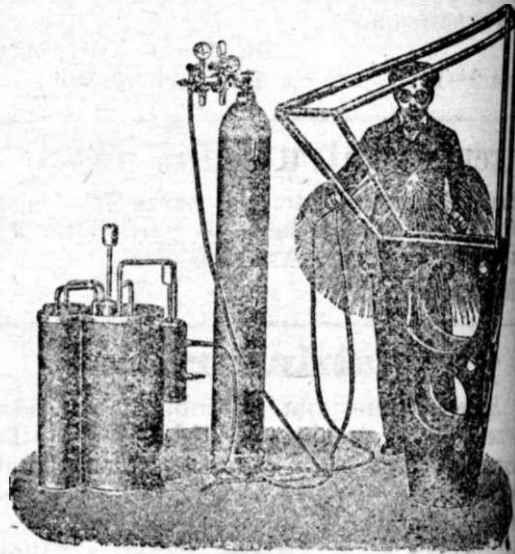
Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu pocneștel Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225-100)

A R A D.

Stahl György

măsar artistic și de mobile

LUGOJ, str. Bisericeii nr. 15

recomandă depozitul său bogat de

mobile

pentru chilii de dormit, sufragerii, camere pentru bărbați, garnituri de piele engleză, mobile de fier și alamă, căruțe pentru copii, icoane și oglinzi etc.

în deposit și mobile vopsite. (Sa 362-10)

Pentru curățirea mobilelor e cel mai bun reparatorul de mobile (Möbelreparator). Se pot oum păra tot în acest atelier.

ADOLF SCHNEIDER

Atelier de sculptură și tăietorie în piatră, industrie de articole de ciment și piatră artificială.

NAGYSZEBEN—SIBIU.

(So 186-60)

Intreprindere de Monler, Rabitz, Beton și clădiri de beton. Articole de ciment: socluri, parane, balustrade, ornamente, balcoane, etc. Podine de ciment și beton bătut pentru balcoane, remise, curți, etc. Podine TERAZZO, trepte TERAZZO și îngrădiri de morminte, monumente la morminte, cripte și totfelul de granit artificial și imitații de marmoră. Aquarii, ferrarii, basine de apă, colaci la fântâni, vâlale, etc. Granit artificial și pietri artificiale din năsip, imitații perfecte. — Executări în toate lucrările de tăietorie de piatră, de sculptură în piatră, ciment și gips, precum și asbest, stucatură în gips și lucrări în marmoră artificială. Vânzare de ciment și gips în saci.

milion altoi de viie

Le cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și
 și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la
 Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar
 e Dr. Aurel Vlad.

pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă,
 și foarte frumoși și desvoltați la perfecție.
 Pentru vița liferată din pepinaria noastră, garantăm că soiurile sunt
 cum sunt notate în catalog.

care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată în-
 pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind
 că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

la cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu
 și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.
 se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță.
 de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
 Băbolna (u. p. Szászváros).

În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și in-
 dustrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY
 ATELIER DE TINICHERIE PENTRU
 ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ
 NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de
 învățământ. Din ține, cu picioare, 2—2
 buc. vase smălțuite de băut și o tasă
 pentru pahare.

Catalog de prețuri gratis

Correspondență în limba maghiară și
 (Ka 479) germană.

P. T.

Am onoare a aduce la
 cunoștința on. prietini și cu-
 noseuți, că am preluat marea
 ospătărie din piața târgului,
 unde se capătă vinuri curate
 de deal și mâncări gustoase.

Totodată aduce la cuno-
 ștință, că sala mare a ospă-
 tăriei din pădurița orașului o
 dau cu prețuri moderate
 pentru baluri și nunți.

Roagă binevoitorul sprijin

NÉMET IGNÁCZ
 proprietarul ospătăriilor
 din pădurița orașului și din
 piața târgului.

(Né 511—5)

Premiate cu medalle de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articlile de lemn
 și de galantarie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

Hermannstadt-Magyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu
 liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că
 orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123—)

Hlobil János

Primul Institut cu putere
 electrică în Lugoj pentru
 văpsirea stofelor, curățirea
 chimică a îmbrăcămintelor
 — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor
 de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor,
 perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din
 provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534—30)

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public și a stimaților
 mei pretini, că am preluat

ospătăria „48” din Arad, str. Kossuth nr. 39

(Bo 512—10)

și o voi conduce singur mai departe. Vinuri
 excelente de podgorie, bere proaspătă, mân-
 cări calde și reci, prețuri moderate, serviciu
 conștiințios. — Vipt lunar în local și acasă.
 Roagă binevoitorul sprijin, cu stimă:

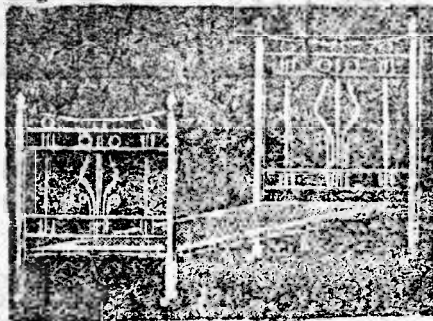
Bózsa József ospătar.

Totfelul de
mobile de fier
 și
matrațe de fir

cu cadru de lemn și fier
 precum și PATUL-MASĂ
 brevetat, care ziua se poate
 întrebuița ca masă, iar no-
 ptea ca pat, se pot procura
 cu prețuri ieftine dela

fabrica de mobile de fer a lui
Wertheimer Géza
 Losoncz, Tugár-tér 3.

(Ve 167—15)

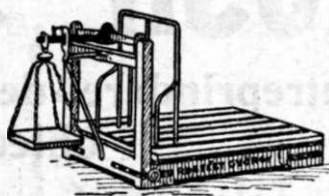

Fond. în anul 1872.

Rostély György urmașul lui Ziska

BUDAPEST, VI., Eötvös-u. nr. 51.

Vis-à-vis de gara de nord. Comunicație cu tramwaiul electric din orice parte.

(Ro 338—30)

Articli pentru fauri, fabrică de cân-
 tare pentru cereale și de balansuri
 centimale. Liferantul bursei de ce-
 — reale și efecte din Budapesta. —

Reparațiile se execută
 ieftin și prompt.

Catalog de prețuri, cu provocare la zia-
 — rul „Românul”, se trimit gratis. —

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din Sibiu str. Cisnădiei 9
este cel dintâi și unicul magazin
de pianuri și harmoniuri

al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt
specialiști în construirea pianurilor și
au și diplomă de conservator. Își reco-
mandă la caz de lipsă de

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumentele alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele
mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.
(He 321—30)

(Si 4—40)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
plăciere? numai

și fabrica **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare
de plăciere în palatul Bodenkredit

se pot afla noutățile cele
mai moderne

En-tout-cas

și

plăciere

pentru dame și bărbați
în executare perfectă și
estetică, de calitatea cea
mai bună **cu pre-
țurile cele
mai ieftine.**

Bencsik Zsigmond

în DEVA

Oferă: **Ghete americane și franceze** cusute cu mâna
în atelierul propriu precum și **ghete gata,** format modern
pentru bărbați femei și copii. **Gal-
loși, ghete comoade și pentru
gimnastică.** Mare magazin de gume
renumite de Sullivan pentru tocuri
la ghete și creme excelente. Ghete
pentru picioare neregulate și bol-
nave le pregătesc după măsură.

La comande din
provincie este destul
a se trimite o gheată
folosită. — Serviciu
:: prompt ::

Re 318

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

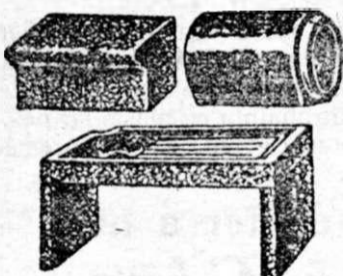
Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la
edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase
pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.
Specialist în apaducte la case, canalizări,
conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de toffelul
dela 3 coroane în sus. —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă
29—100)

Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material.
Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face
prin prepararea în mod propriu al betonului
ori alte materii.

Primesc toffelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice
și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de
terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu,
țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips,
var stins ș. a. — Prețuri curent trimis gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de
obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buziaș 37.

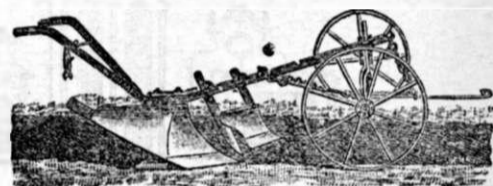
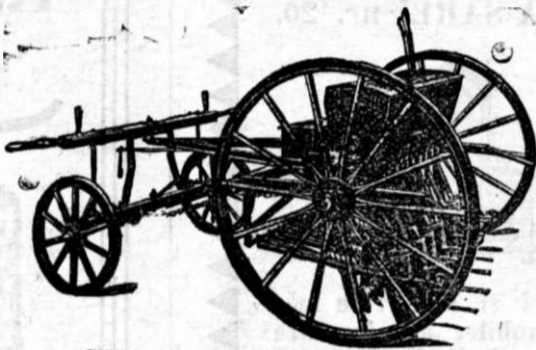
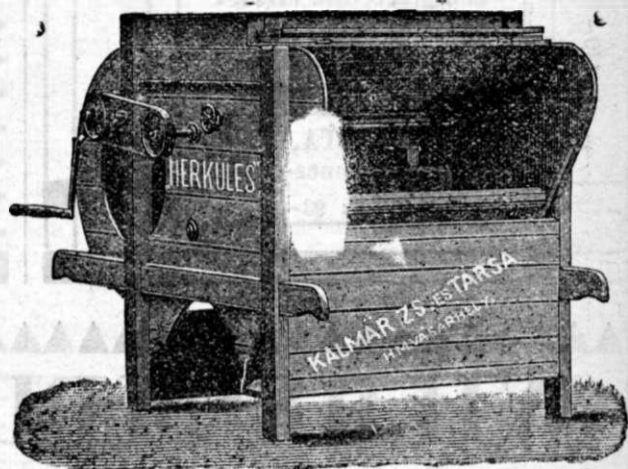
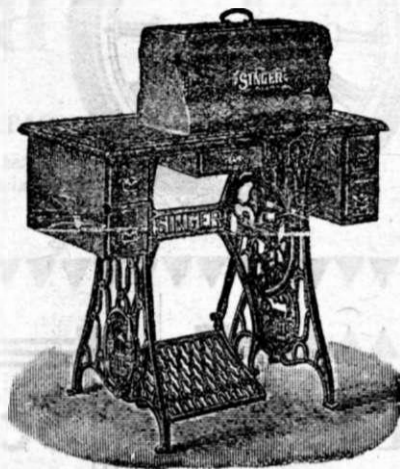
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

MAȘINI

pentru industria cimentului,

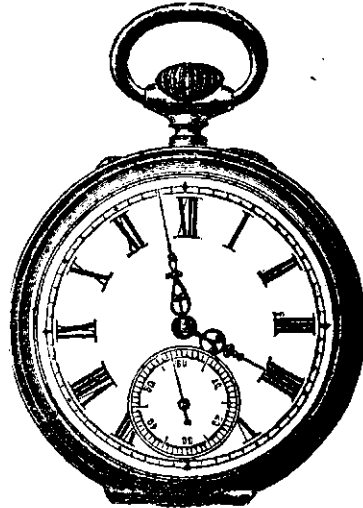
Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fémlémez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Belter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93-13.

(Ha 140-120)

(Ba 147-104)

Cele mai bune

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

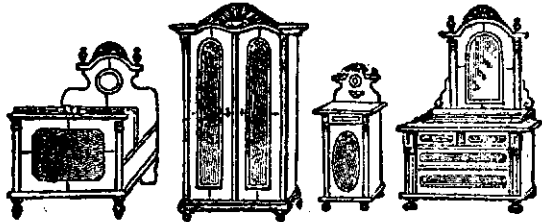
CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

WILHELM PLATZ

măsar pentru zidiri și lucruri de artă

SIBIU (NAGYSZEBEN) STRADA SĂREI nr. 20.

Execută toffelul de lucrări pentru zidiri și lucrări de măsar, precum; lucrări pentru zidiri, mobile, aranjamente pentru farmaci, școli și pentru cafenele, după desemn, din material bun și uscat, pe lângă garanță și cu prețuri moderate.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și mier.

11-0)

Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește toffelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimite gratuit și franco.

Vânzare ocazională!

Prețuri foarte ieftine!

Magazin de dantele Arad, str. Asztalos Sándor 4.

Nu dați ascultare reclamelor răsunătoare, fiindcă este în interesul d-voastre să cumpărați mărfuri bune și ieftine.

Se vor pune în vânzare următoarele mărfuri ieftine:

Dantele dela 2 fil.
Țesături de dantele dela 50 fil.
Gulere de dantele în orice fason.
Decoruri pentru haine, în orice execuție.
Cordele late, în orice culoare, 1 m. 60 fil.
Ciorapi de mătasă, mouslin în orice culoare, cor. 1-10.
Ciorapi ordinari pentru femei 3 păr. cor. 1-10.
Ciorapi flour calit. I. 3 păr. cor. 2-40.
Ciorapi cu vârgi pt. bărbați 3 păr. cor. 1-20
Ciorapi pentru băieți, în orice mărime dela 30 fil.
Ciorapi de mătasă pentru femei 4 cor.
Mănuși de ață 40 fil.
Mănuși lungi de mătasă 3 cor.
Mănuși de piele glacé lungi cor. 3-60 fil.

Năfrâmi de buzunar de batist pentru femei 20 fil.
Tricouri de vară pentru copii 50 fil.
Batist pentru scutirea corsetului 60 fil.
Jupoane de lister și clot cu crețele duble 3 coroane.
Jupoane de mătasă taft în orice culoare c. 7.
Talii de mătasă 6 cor.
Talii de batist cor. 2-40 fil.
Halaturi de delin, execuție frumoasă 6-6-50 coroane.
Cămeși pentru femei din șifon „R”. 1-60 cor.
Pantaloni pentru femei din șifon „R” 1-80 „
Cămeși de zefir pentru turiști, execuție elegantă 2-60 cor.
Cămeși de zefir fără guler 2-80 cor.

Cămeși albe din șifon „R” pentru bărbați 1-98 cor.
Cămeși de noapte din șifon R. 2-60 cor.
Pantaloni albi, croi francez, Köpper I, 2-80 cor.
Gulere pentru bărbați, calit. I. 30 și 12 fil.
Manșete pentru bărbați „ ” 40 fil.
Bretele în orice culoare 70 fil.
Cravate de mătasă p. bărbați 30 fil.
Ploiere pentru bărbați și dame 2-80 cor.
Albituri fine pentru femei, acoperitoare de dantele pentru porturi, stori, draperii, covoare, linoleu.
Mătăsuri taft și messalin, dantele și țesături de dantele, asortiment foarte bogat.
Madeire brodate, corsete Reform etc. etc.

==== Rugăm să vă convingeți fără obligamentul de a cumpăra. =====

Prețuri ieftine!**Telefon: 932.**

(Ge 304)

Cu stimă: Magazinul de dantele (Csipkeáruház).

Atențiune! Mare asortiment de Madeira.

Mare asortiment de dantele și țesături de dantele.